

Nr 122

Kungl. Maj:ts proposition angående reglering av priserna på jordbruksprodukter, m. m.; given den 26 april 1974.

Kungl. Maj:t vill härmed, under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över jordbruksärenden, föreslå riksdagen att bifalla de förslag om vars avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

CARL GUSTAF

SVANTE LUNDKVIST

Propositionens huvudsakliga innehåll

I anslutning till förslag som statens jordbruksnämnd har avgett efter överläggningar och i samförstånd med lantbrukarnas förhandlingsdelegation och konsumentdelegationen läggs fram förslag till prisreglering på jordbruksprodukter för treårsperioden den 1 juli 1974—den 30 juni 1977. Förslaget innebär en intäktsförstärkning för jordbruket med 844 milj. kr. för helt år räknat fr. o. m. den 1 juli 1974.

Prisstoppet på de viktigaste livsmedlen kommer att fortsätta efter den 20 juni 1974 och ersättning föreslås därför utgå av budgetmedel för uteblivna prishöjningar på dessa produkter. Förslaget kommer därför att innebära prishöjningar för konsumenterna endast i fråga om produkter som inte omfattas av prisstoppet. Ytterligare intäktsförstärkningar föreslås utgå till jordbruket med 66 milj. kr. den 1 januari 1975 samt med 80 och 50 milj. kr. den 1 juli 1975 resp. den 1 juli 1976. Vidare kommer jordbrukspriserna att justeras dels varje halvår till följd av utvecklingen av jordbrukets produktionskostnader, dels den 1 juli 1975 och den 1 juli 1976 till följd av inkomstutvecklingen för andra befolkningsgrupper.

I fråga om prissättningen på socker och sockerbetor föreslås en regleringsperiod på två år. Sockerbetsarealen föreslås öka så att den befintliga industrikapaciteten på detta område så långt möjligt utnyttjas helt.

I propositionen läggs också fram förslag om ökat prisstöd till jordbruket i norra Sverige. Stödet beräknas öka med 17 milj. kr. och uppgå till 89 milj. kr. för nästa budgetår.

1 Förslag till

Lag om ändring i förordningen (1967: 340) med vissa bestämmelser om prisreglering på jordbrukets område

Härigenom förordnas att 8, 10 och 14 §§ förordningen (1967: 340) med vissa bestämmelser om prisreglering på jordbrukets område skall ha nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse

Om pris på vete eller råg höjes, erlägger den som driver kvarnrörelse eller spannmålshandel avgift för lager av sådan spannmål.

Föreslagen lydelse

8 §

Om pris på vete, råg, havre eller korn höjes, erlägger den som driver kvarnrörelse eller spannmålshandel eller som yrkesmässigt tillverkar fodermedel avgift för lager av sådan spannmål och blandningar därav.

10 §¹

Avgift erlägges vid omsättning av

- a) mjölkproducent för mjölk, grädde och ost som han levererar till annan än mejeri eller företagare som handlar med mjölk eller mejeriprodukter,
- b) mejeri för mjölk, grädde, ost, torrmjölk och kondenserad mjölk, som ej levereras till annat mejeri,
- c) annan tillverkare än mejeri för margarinost,
- d) annan företagare som handlar med mjölk eller mejeriprodukter än mejeri för mjölk, grädde och ost som mjölkproducent levererat,
- e) potatisproducent för potatis som han levererar till bränneri eller stärkelsefabrik,

f) importör av socker och sockertillverkare för försålt socker.

Den som odlar potatis på en sammanlagd åkerareal av minst 0,5 hektar erlägger avgift för potatisen i förhållande till den odlade arealen.

14 §

För vara som anges i bilagan till denna förordning utom sådan som utmärkts med F eller Fp erlägges avgift när varan föres in i riket och förtullas (införselavgift).

För vara som i bilagan utmärkts med K erlägges utöver införselavgift särskild avgift, när varan föres in i riket och förtullas, om den inhemska produktionen eller omsättningen är belagd med avgift enligt 7 eller 10 §.

För vara som i bilagan utmärkts med K erlägges utöver införselavgift särskild avgift, när varan föres in i riket och förtullas.

¹ Senaste lydelse 1971: 434.

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse*

För vara som i bilagan utmärkts med F eller Fp erlägges fettvaruavgift, när varan föres in i riket och förtullas.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1974.

2 Förslag till**Förordning om ändring i tulltaxan (1971: 920)**

Häri genom förordnas att tulltaxen 35.02 tulltaxan (1971: 920) skall ha nedan angivna lydelse. Till följd härav kommer 35 kap. tulltaxan att ha följande lydelse från och med den dag då denna förordning träder i kraft.

35 kap. Proteiner; lim och klister¹**Anmärkningar**

1. Detta kapitel omfattar ej:
  - a. proteinämnen föreliggande som medikamenter (nr 30.03);
  - b. vykort av gelatin och andra produkter av den grafiska industrin (49 kap.).
2. Ordet "dextrin" i nr 35.05 skall anses tillämpligt för nedbrytningsprodukter av stärkelse med en halt av reducerande socker, uttryckt som dextros, ej överstigande 10 % av torrsubstansen.
Produkter av detta slag med en halt av reducerande socker överstigande 10 % hänföres till nr 17.02.

35.01	Kasein, kaseinater och andra kaseinderivat; kaseinlim:		
	A. kasein		fri
	B. andra slag	100 kg	16: —
35.02	Albuminer, albuminater och andra albuminderivat:		
	A. äggalbumin, tjänligt till människoföda:		
	1 torkat	100 kg	300: —
	2 annat	100 kg	100: —
	B. andra slag		fri
35.03	Gelatin (inbcgripet gelatinfolier med kvadratisk eller rektangulär form, även färgade eller ytbehandlade) och gelatinderivat; lim från ben, hudar, senor eller från liknande produkter samt fisklim; husbloss	100 kg	16: —
35.04	Peptoner och andra proteinämnen samt derivat därav; hudpulver, även behandlat med kromsalt		fri
35.05	Dextrin och dextringlister; löslig stärkelse och rostad stärkelse; stärkelseklister:		
	A. innehållande mer än 20 % stärkelse eller stärkelseprodukter	100 kg	40: 40
	B. andra slag		9 %

¹ Senaste lydelse 1972: 801.

35.06	Lim och klister, beredda, ej annorstädes nämnda eller inbegripna; produkter lämpliga för användning som lim eller klister, förpackade för försäljning i detaljhandeln som lim eller klister i förpackningar med en nettovikt av högst 1 kg:	
	A. i detaljhandelsförpackningar med en nettovikt av högst 1 kg	11 %
	B. andra slag	16:—

Denna förordning träder i kraft den 1 juli 1974.

Utdrag av protokollet över jordbruksärenden hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet den 26 april 1974.

Närvarande: statsministern PALME, ministern för utrikes ärendena ANDERSSON, statsråden STRÄNG, JOHANSSON, HOLMQVIST, ASPLING, LUNDKVIST, GEIJER, BENGTSSON, NORLING, LÖFBERG, LIDBOM, CARLSSON, FELDT, SIGURDSEN, GUSTAFSSON, ZACHRISSON, LEIJON, HJELM-WALLÉN.

Chefen för jordbruksdepartementet, statsrådet Lundkvist, anmäler efter gemensam beredning med statsrådets övriga ledamöter fråga om *reglering av priserna på jordbruksprodukter, m. m.* och anför.

Inledning

1967 års riksdag (prop. 1967: 95, JoU 1967: 25, rskr 1967: 280) fastställde riktlinjerna för jordbrukspolitiken och beslutade om prisregleringen för jordbrukets produkter för tiden den 1 september 1967—den 30 juni 1969. 1969 års riksdag (prop. 1969: 107, JoU 1969: 24, rskr 1969: 204) beslutade om prisregleringen för jordbruksprodukter, med undantag för socker och sockerbetor, för tiden den 1 juli 1969—den 30 juni 1971 och om regleringen av sockernäringen för tiden den 1 juli 1969—den 30 juni 1974. 1971 års riksdag (prop. 1971: 116, JoU 1971: 43, rskr 1971: 225) beslutade om prisregleringen för jordbruksprodukter, med undantag för socker och sockerbetor, för tiden den 1 juli 1971—den 30 juni 1974.

Statens jordbruksnämnd fick den 23 november 1973 i uppdrag att efter överläggningar med lantbrukarnas förhandlingsdelegation och jordbruksnämndens konsumentdelegation lägga fram förslag rörande den närmare utformningen av prisregleringen för jordbruksprodukter, med undantag för socker och sockerbetor, för tiden efter den 30 juni 1974. De allmänna riktlinjer för jordbrukspolitiken som angavs i 1967 års riksdagsbeslut och betänkandet (Ds Jo 1973: 10) Vissa förslag rörande prisregleringen efter den 30 juni 1974, som har avgetts av 1972 års jordbruksutredning, skulle ligga till grund för förslagen. Jordbruksnämnden fick vidare i uppdrag att efter överläggningar med företrädare för sockerbetsodlarna och sockertillverkningen samt konsumentdelegationen lägga fram förslag rörande den närmare utformningen av prisregleringen för socker och sockerbetor för tiden efter den 30 juni 1974. Därvid erinrades om vad som anförts om sockerbetsarealen i jordbruksutskottets betänkanden 1972: 34 och 1973: 25.

Genom beslut den 30 november 1973 har Kungl. Maj:t överlämnat till jordbruksnämnden de delar av betänkandet 1971 års biutredning jämte remissyttranden som rör stöd till biodlingen med införselavgiftsmedel. Genom beslut den 1 mars 1974 har Kungl. Maj:t vidare överlämnat till jordbruksnämnden en skrivelse från avbytarutredningen om medel för fortsatt försöksverksamhet med avbytarverksamhet inom jordbruket.

I skrivelse, som har kommit in till jordbruksdepartementet den 8 april 1974, angående prisreglerande åtgärder på jordbrukets område efter den 30 juni 1974, m. m. har jordbruksnämnden lagt fram förslag med anledning av nämnda uppdrag. Nämnden har innan förslagen lagts fram haft överläggningar med och nått samförstånd med berörda parter. Nämnden har vidare lämnat uppgifter om fördelning m. m. av avgiftsmedel på regleringsområdet. Riksdagen har medgett att statens jordbruksnämnd för ändamål utanför den s. k. fördelningsplanen för införselavgiftsmedel för regleringsåret 1973/74 får disponera en rörlig kredit på 120 milj. kr. i riksgäldskontoret (prop. 1973: 170, JoU 1973: 52, rskr 1973: 349). Kungl. Maj:t skulle enligt propositionen återkomma i ärendet i samband med denna proposition. Jordbruksnämnden har lagt fram förslag om att täcka vissa underskott i regleringsekonomin med budgetmedel.

Genom beslut av 1971 års riksdag (prop. 1971: 74, JoU 1971: 33, rskr 1971: 149) utökades och utvidgades prisstödet till jordbruket i norra Sverige fr. o. m. den 1 juli 1971. Enligt beslutet skulle en översyn av prisstödet ske vart tredje år. Kungl. Maj:t uppdrog den 18 juni 1971 åt statens jordbruksnämnd att fortlöpande följa effekten av prisstödet och att före den 1 september 1973 komma in med förslag till justeringar av pristillägget för olika produkter. Kungl. Maj:t har vidare den 27 april 1973 överlämnat ett antal motioner till jordbruksnämnden att övervägas i samband med översynen (JoU 1973: 1, rskr 1973: 86) och föreskrivit att nämnden skall samråda med lantbruksstyrelsen vid översynen.

Efter att ha tagit del av material från två hela budgetår har jordbruksnämnden den 4 december 1973 i samråd med lantbruksstyrelsen lämnat förslag till ändringar av stödsystemet i promemorian Översyn av prisstödet till jordbruket i norra Sverige. Efter remiss har yttranden över förslaget avgetts av länsstyrelserna i Uppsala, Älvsborgs, Skaraborgs, Värmlands, Örebro, Västmanlands, Kopparbergs, Gävleborgs, Västernorrlands, Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län samt Lantbrukarnas riksförbund (LRF). Flera länsstyrelser har bifogat yttranden från resp. lantbruksnämnd. LRF har bifogat yttranden från fyra länsförbund. Med anledning av översynen har vidare kommit in ett antal skrivelser.

I skrivelse den 19 december 1973 har lantbruksekonomiska samar-

betsnämnden lagt fram förslag om den framtida utformningen av den jordbruksekonomiska undersökningen.

I prop. 1974: 1 (bil. 11 s. 42—44) har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att, i avvaktan på särskild proposition i ämnet, till Prisreglerande åtgärder på jordbrukets område för budgetåret 1974/75 beräkna ett förslagsanslag av 700 milj. kr., till Stöd till jordbruket i norra Sverige för budgetåret 1974/75 beräkna ett förslagsanslag av 74 milj. kr. och till Bidrag till bokföringsverksamheten inom jordbruket för budgetåret 1974/75 beräkna ett reservationsanslag av 1 218 000 kr. Jag anhåller att nu få ta upp dessa frågor.

Prisreglerande åtgärder på jordbrukets område efter den 30 juni 1974

Som underlag för sina bedömningar av priserna på jordbruksprodukter för tiden efter den 30 juni 1974 har statens jordbruksnämnd och lantbrukarnas förhandlingsdelegation samt konsumentdelegationen haft ett omfattande ekonomiskt-statistiskt material som delvis har sammanställts inom jordbruksekonomiska samarbetsnämnden. Material har lagts fram om bl. a. jordbrukarnas inkomstförhållanden, produktions- och produktivitetens utvecklingen inom jordbruket samt utvecklingen av priserna på jordbrukets produkter.

Prisregleringens utformning

Jordbruksnämnden och delegationerna har enats om att regleringsperioden för jordbruksprodukter med undantag för sockerbetor och socker bör omfatta tre år, dvs. den 1 juli 1974—den 30 juni 1977.

Nuvarande principer med mittpriser och prisgränser samt inom prisgränserna fasta införselavgifter för vissa viktiga varor samt principerna för hur jordbruksnämnden bör handla i samband med att priset på en vara närmar sig eller passerar en prisgräns föreslås gälla även i fortsättningen. Nuvarande normalinförselavgifter och principer för beräkning av rörliga avgifter föreslås gälla under den nya regleringsperioden i den mån inte annat föreslås i det följande. Detta gäller även kompensationsavgifter och s. k. interna avgifter. Jordbruksnämnden kommer senare in med förslag om högsta införselavgifter på jordbruksprodukter. Inom ramen för dessa får nämnden bestämma avgifterna utan särskilt bemyndigande.

Förslaget innebär att jordbruket under regleringsperioden får kompensation för sina kostnadsökningar. Vid regleringsperiodens början den 1 juli 1974 bör mittpriser, prisgränser och införselavgifter höjas till följd av den ökning av produktionsmedels- och förädlingskostnader som beräknas ha skett efter den sista justeringen enligt den s. k. infla-

tionsregeln under innevarande regleringsperiod. Vidare bör prisnivån justeras årligen så att följsamhet kommer att nås för jordbrukarnas inkomster av eget arbete och eget kapital till inkomstutvecklingen för andra befolkningsgrupper. Förslaget innebär dessutom att jordbruket kompenseras för höjningen av arbetsgivaravgiften den 1 januari 1973. För eventuella ytterligare höjningar av arbetsgivaravgiften bör jordbruket också kompenseras. Vidare bör jordbruket enligt förslaget tillföras vissa medel för en låginkomstsatsning och för en utbyggnad av den s. k. avbytarverksamheten. Slutligen föreslås vissa begränsade ändringar i regleringssystemet av huvudsakligen teknisk art.

Jordbruksnämnden bör efter överläggningar med lantbrukarnas förhandlingsdelegation och konsumentdelegationen lägga fram förslag till Kungl. Maj:t om fördelning på olika varor av beloppen vid kommande justeringar och om ändringar av mittpriser, prisgränser och införselavgifter. De belopp som kommer att tillföras jordbruket i samband med justeringarna bör fördelas mellan olika varor (exkl. sockerbeter) bl. a. med hänsyn till önskemål om utvecklingen och inriktningen av produktionen samt rationaliseringsutvecklingen. Fördelningen på olika varor bör så långt möjligt ske så att jordbruket bedöms erhålla avsedda inkomstförbättringar. Det har förutsatts vid överläggningarna att prisstoppet tillämpas så att det inte begränsar de inkomstförbättringar för jordbruket som förslaget avser att åstadkomma.

Den nuvarande utfästelsen i jordbruksregleringen om prövning av eventuell gottgörelse till jordbruket till följd av inverkan av EFTA-överenskommelser bör kvarstå. Utfästelsen bör även gälla åtgärder under regleringsperioden inom ett eventuellt närmare nordiskt ekonomiskt samarbete.

Om i övrigt väsentligt ändrade förutsättningar för utrikeshandeln häri inberäknat mer betydande växelkursändringar, skulle inträffa under regleringsperioden bör det ankomma på jordbruksnämnden att efter överläggningar med de båda delegationerna lägga fram förslag till de åtgärder som behövs för att syftet med det framlagda förslaget skall nås.

Kostnadsutvecklingen

Statens jordbruksnämnd och delegationerna är ense om att föreslå att mittpriser, prisgränser och införselavgifter justeras den 1 juli 1974, den 1 januari och den 1 juli 1975, den 1 januari och den 1 juli 1976 samt den 1 januari 1977. Till grund för justeringarna bör i enlighet med förslag från 1972 års jordbruksutredning läggas utvecklingen av det inom lantbruksekonomiska samarbetsnämnden beräknade produktionsmedelsprisindexet (PM-index). Syftet med att använda detta index vid justeringarna är att nå en så god följsamhet till jordbrukets kostnadsutveckling som möjligt.

Det har inte varit möjligt att analysera alla konsekvenser av en till-

lämpning av PM-index. De relativt stora svängningarna i PM-index kan komma att ökas vid instabilitet på världsmarknaden och snabb inflation. I PM-index registreras dessutom inte förändringar i kostnaderna för den lejda arbetskraften i jordbruket. Med hänsyn härtill bör det därför vara möjligt att överväga vid justeringarna om indexutvecklingen ger en rättvisande bild av den faktiska kostnadsutvecklingen. Markanta avvikelser, som leder till inte avsedda effekter, bör kunna beaktas.

Justeringarna bör beräknas på grundval av utvecklingen av PM-index under närmast föregående halvårsperiod, oktober—april resp. april—oktober. För posten köpfodermedel bör dock på grund av de instabila priserna under senare år tillämpas tremånadersmedeltal. Detta medeltal bör vid det första justeringstillfället grundas på månaderna september, oktober och november 1973 samt därefter på månaderna februari, mars och april resp. augusti, september och oktober.

Posten köpfodermedel påverkas av ändringar i införselavgifterna för fodermedel. Inflytande införselavgifter för fodermedel förs via regleringsföreningarna till jordbruket inom den s. k. fördelningsplanen för införselavgiftsmedel. Detta kan i vissa fall leda till att jordbruket över- eller underkompenseras. De belopp som förs till jordbruket vid justeringarna bör därför i princip korrigeras vid ändringar av införselavgifterna för fodermedel. Med hänsyn till att jordbrukets intäkter från fodermedelsavgifterna har minskat betydligt under det senaste året bör dock korrigerings inte ske om fodermedelsavgifterna uppgår till högst 68 milj. kr. per regleringsår. Om fodermedelsavgifterna uppgår till högre belopp bör vid avgiftsändringar överskjutande införselavgifter för köpfodermedel, utom för fodersäd utöver normerade kvantiteter, avräknas vid justeringarna.

PM-indexutfallet bör i enlighet med jordbruksutredningens förslag anbringas på normerade värdevolymer (exkl. sockerbeter) för jordbrukarnas kostnader för inköpta produktionsmedel, kostnader för uppsamling och förädling inom ramen för jordbruksregleringen samt exportkostnader. Dessa värdevolymer bör omräknas en gång per regleringsår.

Kostnaderna för uppsamling och förädling inom ramen för jordbruksregleringen bör vid justeringar korrigeras med hänsyn till den faktiska kostnadsutvecklingen. Därvid bör beaktas prisutvecklingen för s. k. biprodukter vid slakt. Som utgångspunkt för överläggningarna bör ligga kostnadskalkyler som har granskats inom statens pris- och kartellnämnd.

Förutom till utvecklingen av PM-index bör vid justeringarna av mittpriser, prisgränser och införselavgifter hänsyn kunna tas till sådana av särskilda omständigheter föranledda väsentliga förskjutningar i den allmänna utvecklingen av världsmarknadspriserna som påverkar de svenska jordbrukspriserna och som bedöms bestå under längre tid.

Det belopp som till följd av kostnadsutvecklingen bör tillföras jord-

bruket den 1 juli 1974 har beräknats efter en uppskattning av utvecklingen av PM-index mellan oktober 1973 och april 1974. Det förutsätts att beloppet kommer att korrigeras med hänsyn till det faktiska indexutfallet i samband med justeringen av mittpriser och prisgränser den 1 januari 1975. Därvid bör även genom ett engångsbelopp beaktas över- eller underkompensationen under andra halvåret 1974 på grund av differensen mellan uppskattat och faktiskt indexutfall.

Höjningen av PM-index mellan oktober 1973 och april 1974 har uppskattats till 8 %. Den har anbringats på följande värdevolymer (exkl. sockerbetor) för regleringsåret 1973/74:

	Milj. kr.
Jordbrukarnas kostnader för inköpta produktionsmedel	5 550
Kostnader för uppsamling och förädling inom ramen för jordbruksregleringen	1 550
Exportkostnader	250
Summa	7 350

Det belopp som bör tillföras jordbruket a conto den 1 juli 1974 uppgår sålunda till 588 milj. kr. för helt år räknat.

Jordbrukarnas inkomster från eget arbete och eget kapital

Justeringar av prisnivån för att öka jordbrukarnas inkomster föreslås ske en gång per år under regleringsperioden, nämligen den 1 juli åren 1974, 1975 och 1976. Som utgångspunkt för justeringarna bör ligga löneavtalen mellan Landsorganisationen i Sverige (LO) och Svenska arbetsgivareföreningen (SAF). Därvid bör rationaliseringsvinsten inom jordbruket beaktas. Den har uppskattats till 4,5 % per år. I likhet med vad som har skett på löneavtalsområdet bör en särskild låginkomstsatsning göras inom jordbruket.

Vid tillämpningen av det för år 1974 träffade löneavtalet mellan LO och SAF har inkomstförbättringen för jordbrukarna, bl. a. med beaktande av nämnda faktorer, uppskattats böra uppgå till 3,8 % från den 1 juli 1974. Eftersom värdevolymer av jordbrukarnas inkomster från eget arbete och eget kapital för regleringsåret 1973/74 beräknas till 2 200 milj. kr. bör ett belopp på ca 84 milj. kr. tillföras jordbruket. Den 1 januari 1975 bör ytterligare 66 milj. kr. utgå. Det beloppet motsvarar förtjänstutvecklingsgarantin, den s. k. löneglidningen, i LO-SAF-avtalet.

Enighet har vidare rått om att en låginkomstsatsning bör göras inom jordbruket. Den föreslås nu ske inom mjölkproduktionen och bli utformad som ett leveranstillsätt för mjölk. Kostnaden för detta beräknas till 90 milj. kr. för regleringsåret 1974/75. Dessutom bör 2 milj. kr. reserveras under regleringsåret 1974/75 för den s. k. avbytarverksamheten inom animalieproduktionen. Den 1 juli 1975 och den 1 juli 1976 före-

slås vidare 80 resp. 50 milj. kr. utgå för bl. a. utbyggd låginkomstsatsning och avbytarverksamhet.

Jordbruksnämnden och delegationerna är vidare ense om att jordbruket bör kompenseras för höjningen av arbetsgivaravgiften den 1 januari 1973. Jordbrukets totala kostnad för denna uppskattas till ca 80 milj. kr. Vid eventuellt kommande höjningar av arbetsgivaravgift eller liknande avgift bör jordbruket kompenseras för den s. k. egenavgiften vid närmast följande justering.

De belopp som enligt jordbruksnämndens och delegationernas förslag bör tillföras jordbruket under regleringsperioden framgår av följande sammanställning.

	Höjning från närmast föregående regleringsår, milj. kr.		
	1974/75	1975/76	1976/77
Kompensation för kostnadsökningar, a conto	588		
Inkomstfölsamhet: den 1 juli 1974	84		
: den 1 januari 1975	66		
Kompensation för höjd arbetsgivaravgift den 1 januari 1973	80		
Låginkomstsatsning och avbytarverksamhet	92		
Totalt	910	80	50

Till dessa belopp kommer den fortsatta kompensationen för kostnadsökningarna och fölsamheten till LO-SAF-avtalen.

Det belopp som skall fördelas på olika varor den 1 juli 1974 uppgår till 752 milj. kr. Fördelningen av beloppet på olika varor bör beräknas på den totala produktionen, inkl. exportkvantiteter.

Förslaget till pris- och avgiftshöjningar på olika varor den 1 juli 1974 framgår av följande sammanställning.

Vara	Milj. kg ¹	Öre/kg ¹ i prisregleringsledet	Milj. kr.
Vete	912	10	91,20
Råg	249	7	17,43
Korn	191	7	13,37
Havre	207	8,5	17,60
Matpotatis	668,5	4	26,74
Stärkelse	66	23	15,18
Oljevaxter (i frö)	281	15	42,15
Konsumtionsmjölk vid mejeri	1 304	16	208,64
Grädde	53	45	23,85
Smör	44	40	17,60
Ost	68	30	20,40
Mjölkpulver	23,5	75	17,62
Summa mjölk- och mejeriprodukter			288,11

Vara	Milj. kg ¹	Öre/kg ¹ i prisreg- lerings- ledet	Milj. kr.
Kött	138	100	138,00
Fläsk	267	32	85,44
Summa kött och fläsk			223,44
Fjäderfä	34	50	17,00
Totalt			752,22

¹ För mjölk milj. liter resp. öre/liter.

² Beräknas motsvara 40 öre/kg olja.

Om det nuvarande prisstoppet kvarstår innebär de redovisade pris- och avgiftshöjningarna att justeringar av mittpriser och prisgränser endast behöver göras för följande varor den 1 juli 1974 (beloppen i öre per kg).

	Övre pris- gräns	Mitt- pris	Nedre pris- gräns	Införsel- avgift (normal avgift)
Potatisstärkelse	159	141	123	72
Oljevaxter (i frö)	141	128	115	1203,50
Smör	1 027	862	838	363
Broiler ^a	821	760	699	379
Kalkon	1 086	995	904	459

¹ Fettvaruavgift per kg olja.

² S. k. ingångspris.

³ På grund av en teknisk ändring av prismätningen har mittpriset räknats upp med ytterligare 40 öre/kg. Prisgränserna har räknats upp i motsvarande mån.

Förslag till ändrad prismätning för matpotatis kommer att läggas fram inom kort. I avvaktan på detta förslag redovisas inte nu någon ändring av mittpris och prisgränser för matpotatis.

Regleringsekonomin

Till följd av höjningarna av världsmarknadspriserna på viktiga jordbruksprodukter är införselavgifterna låga f. n. Tillflödet av införselavgiftsmedel har därmed minskat. Tillflödet har också minskat genom att prisstoppet på vissa varor stoppat höjningar av införselavgifterna. Slutligen har vissa införselavgifter sänkts i samband med de sänkningar av priserna på vissa livsmedel som gjordes den 1 april 1974. Medan införselavgiftsmedlen regleringsåret 1972/73 uppgick till ca 420 milj. kr. be-

räknas de regleringsåret 1973/74 komma att uppgå till endast ca 220 milj. kr. och regleringsåret 1974/75 till ca 175 milj. kr. Minskningen i avgiftsuppbörden leder i första hand till att avgiftsmedel inte kommer att finnas tillgängliga under regleringsåret 1973/74 för ändamål utanför den s. k. fördelningsplanen. Minskningen av avgiftsmedel har i viss mån motsvarats av minskade exportkostnader. Beräkningar för regleringsåret 1974/75 visar att man vid nuvarande priser och avgifter samt nuvarande tilldelning av införselavgiftsmedel till regleringsföreningarna kan räkna med ett betydande överskott i spannmålsregleringen men med samma behov av medel för övriga varuområden som helhet som under regleringsåret 1973/74. Införselavgifterna under regleringsåret 1974/75 beräknas uppgå till ca 175 milj. kr. och bli avsevärt lägre än beloppet inom fördelningsplanen för regleringsåret 1973/74. Detta innebär att medel kommer att saknas för de ändamål som förut har tillgodosetts med medel utanför fördelningsplanen.

Underskottet i regleringsekonomin för andra varuområden än spannmål under regleringsåret 1974/75 bör täckas med vissa odisponerade avgiftsmedel samt förmalningsavgiftsmedel. Om världsmarknadspriserna på spannmål förblir höga räknar man med att trots detta kunna suspendera större delen av förmalningsavgiften.

För regleringsåren 1975/76 och 1976/77 kan några närmare beräkningar av avgiftsuppbörd och regleringsekonomi inte göras. Den avsedda producentprisnivån bör emellertid kunna uppnås utan att avgifterna höjs eller att regleringsföreningarnas konjunkturutjämningsfonder tas i anspråk mer än normalt.

Huvuddelen av behovet av medel för ändamål utanför fördelningsplanen har gällt särskilda prisreglerande åtgärder. Kostnaderna för dessa åtgärder föreslås under prisstoppet bli täckta av budgetmedel såväl under regleringsåret 1973/74 som under den kommande regleringsperioden. Huvuddelen av kostnaderna för övriga ändamål utanför fördelningsplanen föreslås också bli täckta med budgetmedel i den mån som behoven alltså behöver tillgodoses.

Spannmål m. m.

Förslaget till prisändringar för spannmål innebär att de preliminära inlösenpriserna för 1974 års skörd blir för vete 65 kr. per dt, för råg 62 kr. per dt, för korn 59 kr. och för havre 57 kr. per dt. De definitiva inlösenpriserna bör liksom hittills fastställas av regleringsföreningen Svensk spannmålshandel i samband med varje års skörd. Det förutsätts att det hittillsvarande pristillägget på 5 kr. per dt för s. k. kvalitetsvete alltså skall utgå.

Den mot de preliminära inlösenpriserna svarande högsta förmalningsavgiften bör fortfarande vara 33,25 kr. per dt, varav 0,75 kr. är

skördeskadeavgift. Denna avgift bör emellertid delvis kunna suspenderas fr. o. m. den 1 september 1974 under hänsynstagande till såväl Svensk spannmålshandels ekonomi som behovet av medel inom regleringsekonomin i dess helhet. Suspendingen bör kunna modifieras under löpande regleringsår om de internationella priserna skulle sjunka så att exportkostnader skulle uppstå igen eller om kostnader för import av fodersäd skulle uppstå till följd av en svag skörd. Avgiften bör emellertid uppgå till minst 13,25 kr. per dt för vete och 16,25 kr. per dt för råg. För helt år motsvarar dessa avgifter totalt ca 72 milj. kr. (exkl. skördeskadeavgift). Dessa medel bör ingå i de medel som kommer att tilldelas de olika regleringsföreningarna inom fördelningsplanen. Det förutsätts ankomma på jordbruksnämnden att efter överläggningar med delegationerna fastställa förmalningsavgiftens storlek.

Sedan några år tillbaka inlöses också korn och havre. Med hänsyn härtill och de täta och starka prisfluktuationerna på den internationella spannmålsmarknaden är det angeläget att kunna ta ut prishöjningsavgift även för lager av fodersäd. Prishöjningsavgift bör kunna tas ut inte enbart hos den som driver kvarnrörelse eller spannmålshandel utan även hos den som yrkesmässigt tillverkar fodermedel. En ändring föreslås därför av 8 § förordningen (1967: 340) med vissa bestämmelser om prisreglering på jordbrukets område.

Oljevaxter

Regleringsföreningen Sveriges oljeväxtintressenters merkostnader för höjningen av grundpriset till odlare med i genomsnitt 15 öre per kg oljeväxtfrö beräknas vid normskörd uppgå till ca 50 milj. kr. För att finansiera detta föreslås att fettvaruavgiften höjs med 40 kr. per 100 kg fett. Samtliga avgiftsmedel som inflyter till följd av höjningen bör tillföras regleringsföreningen. Höjningen av fettvaruavgiften motsvarar en höjning av råvarukostnaderna för margarinindustrin med 32 kr. per 100 kg margarin.

Potatis och potatisprodukter

Införselavgift och prisgränser för matpotatis föreslås bli höjda med 4 kr. per 100 kg. Det förutsätts att motsvarande höjningar av gränsskyddet sker även för produkter av matpotatis.

Införselavgift och prisgränser för potatisstärkelse föreslås höjas med 23 kr. per 100 kg. Detta beräknas möjliggöra en höjning av odlarpriset med 4 öre per kg potatis. Motsvarande höjningar förutsätts ske av införselavgifterna för annan stärkelse än potatisstärkelse samt glykos m. m.

En höjning av priset på stärkelse ökar regleringsföreningen Sveriges

potatisintressenters kostnader för rabatter av stärkelse för derivatframställning. Den föreslagna höjningen bör dock om den nuvarande höga internationella prisnivån på stärkelse består kunna täckas av de medel som f. n. tillförs fabrikspotatisregleringen. Om dessa medel av olika skäl inte skulle räcka till för rabatter i normal omfattning bör i första hand ytterligare införselavgiftsmedel få disponeras och i andra hand medel ur konjunkturutmättningsfonden få användas.

Mjök och mejeriprodukter

Låginkomstsatsningen inom mjökproduktionen beräknas vid en invägning på 2 950 milj. kg under regleringsåret 1974/75 medföra en kostnad på ca 90 milj. kr. Vid leverans av mjök till mejeri föreslås mindre och medelstora mjökproducenter få ett leveranstillägg. Detta föreslås utgå per månad och bli beräknat på grundval av den kvantitet mjök som under månaden levererats till mejeri.

Leveranstillägget föreslås utgå med 5 öre per kg för månadsleveranser mellan 500 och 5 000 kg. Vid 5 000 kg utgår således ett tillägg på 250 kr. Samma tillägg föreslås utgå för leveranser som överstiger 5 000 kg men inte 6 500 kg. Därefter bör tillägget minska med 25 kr. för varje 500 kg som månadsleveransen överstiger 6 500 kg. Detta innebär att tillägget helt upphör vid en leverans som överstiger 11 000 kg per månad. Närmare föreskrifter angående leveranstillägget bör få utfärdas av jordbruksnämnden.

Beträffande utformningen av leveranstillägget fr. o. m. den 1 juli 1975 bör jordbruksnämnden få komma in med förslag på grundval av erfarenheterna från det första året.

Med hänsyn till prisstoppet har tillräckliga skäl inte ansetts föreligga för att lägga fram förslag om några tekniska ändringar i reglerings-systemet för *kött och fläsk*.

Ägg och äggprodukter

Sedan lång tid har det varit svårt att reglera äggproduktionen till avsättningsutrymmet. Frågan om åtgärder för att styra t. ex. kläckningarna bör utredas ytterligare. Om det skulle visa sig möjligt att under utredningsarbetet nå fram till en metod för att styra produktionen bör denna träda i kraft utan uppskov. Kungl. Maj:t bör därför under regleringsperioden kunna ta ställning till eventuella förslag från jordbruksnämnden om skyldighet för kläckare att anmäla planerad produktion, betala avgifter och begränsa kläckningar. Det förutsätts att eventuella regleringsåtgärder administreras av jordbruksnämnden med hjälp av regleringsföreningen Svensk ägghandel.

Den nya pastöriseringslagen fr. o. m. den 1 juli 1974 väntas medföra såväl ökade kostnader för svensk *heläggmassa* som ett ökat importtryck. Det anses därför motiverat att höja mittpriset och införselavgiften för äggmassa med 75 öre per kg till följande belopp, öre per kg.

Nedre prisgräns	Mittpris	Övre prisgräns	Införselavgift
541	623	705	369

Efter Sveriges anslutning till EFTA-konventionen minskades införselavgifterna gentemot EFTA för torkat och flytande *äggalbumin*, hänförligt till tulltaxenr 35.02, successivt fram till den 1 januari 1967, då de helt avskaffades. Fr. o. m. den 1 juli 1962 utgår dock ett manufaktureringsskydd gentemot andra länder än EFTA-länderna med 3 kr. per kg för torkad och 1 kr. per kg för flytande vara. Samtidigt infördes ett mer permanent prisutjämningsförfarande. Enligt det får industrin för de ägg som går åt för att framställa torkat äggalbumin för hemmamarknadens behov och som har inköpts från medlemmar i regleringsföreningen ett bidrag som bestäms av jordbruksnämnden och som får vara högst 50 % av införselavgiften för ägg i skal. Fr. o. m. den 1 juli 1968 lämnas prisutjämnung enligt samma villkor också för flytande äggalbumin. Prisutjämnningen har bekostats med införselavgiftsmedel utanför fördelningsplanen.

Torkat och flytande äggalbumin har fr. o. m. den 1 april 1973 tagits in i del I av bilaga D till EFTA-konventionen enligt kungörelsen (1973: 90) om ändring av EFTA-konventionen. Detta innebär enligt den samtidigt ändrade lydelsen av artikel 21 till konventionen att särskilda prisutjämningsåtgärder kan vidtas, antingen s. k. extern prisutjämning dvs. en rörlig avgift eller schablonavgift vid import eller interna åtgärder. I överläggningarna har man enats om att föreslå att torkat och flytande äggalbumin fr. o. m. den 1 juli 1974 förs in under den externa prisutjämnningen och att en rörlig avgift tas ut vid import. För albumin som ingår som råvara i produkter som omfattas av intern prisutjämning bör prisutjämning medges enligt de regler som gäller för denna form av prisutjämning. Vidare bör exportbidrag kunna lämnas vid export.

Den rörliga avgiften bör sättas i relation till införselavgiften för ägg. Vid nuvarande införselavgift för ägg på 2 kr. 45 öre bör avgiften bli högst 11 kr. 15 öre per kg för torkat och 1 kr. 50 öre per kg för flytande albumin. Det nuvarande manufaktureringsskyddet på 3 kr. resp 1 kr. per kg föreslås — i likhet med vad som skedde den 1 april 1973 i fråga om varor som omfattades av det då ändrade prisutjämningsförfarandet — bli omvandlat fr. o. m. den 1 juli 1974 till tull som kommer att gälla mot andra länder än EFTA-länderna och u-länder. Nämnden föreslår därför en ändring i tulltaxan (1971: 920).

Äggtorkningsindustrin befarar emellertid att den livsmedelsindustri

som i dag använder äggalbumin till sådana produkter som inte omfattas av den interna prisutjämnningen kommer att övergå till billigare råvaror om den föreslagna omläggningen görs i ett steg. För att mildra effekten av omläggningen föreslås därför att prisutjämnningen till äggtorkningsindustrin bibehålls under regleringsåret 1974/75 med halva beloppet eller 30 öre per kg ägg. Kostnaden för detta beräknas uppgå till ca 1,2 milj. kr. Dessutom föreslås att den återstående råvaruprisskillnaden utjämnas genom att äggalbumin också inordnas under den externa prisutjämnningen.

Vid tillverkning av produkter som omfattas av intern prisutjämnning, dvs. främst choklad- och konfektyrvaror och vissa bageriprodukter, beräknas ca 70 ton torkat äggalbumin åtgå årligen. Kostnaderna för prisutjämnningen av denna kvantitet kan om det föreslagna kombinerade utjämnningssystemet införs beräknas till högst ca 400 000 kr. per år.

Fjäderfäkött

Fr. o. m. den 1 juli 1969 får lagringsbidrag av regleringsmedel inte utgå för annat fjäderfäkött än kött av höns. Bidrag utgår endast när priset på broiler är mindre än 20 öre per kg över nedre prisgränsen. Detta har dock visat sig vara mindre lämpligt. Slakten av höns påverkas nämligen i första hand av läget på äggmarknaden. Lagren har ökat kraftigt då regleringsföreningen Svensk ägghandel har lämnat slaktbidrag för höns för att balansera äggproduktionen. Fr. o. m. den 1 juli 1974 bör bidrag för lagerhyra därför kunna lämnas utan bindning till några prisgränser. Bidraget bör begränsas till kött av höns som har slaktats vid kontrollslakteri för fjäderfä och bör utgå endast till innehavare av sådant slakteri.

Reglerna för prismätningen för broiler som har gällt sedan hösten 1965 har visat sig medföra vissa olägenheter. Prisrörelserna registreras med alltför långa mellanrum och med alltför lång eftersläpning. Vidare har sortimentet utökats. Nämnden föreslår därför att prismätningen läggs om på försök under regleringsåret 1974/75.

De nuvarande uppgiftslämnarna AB Ivo Food, AB Kronfågel, AB Findus och Kooperativa förbundet har förklarat sig beredda att en gång i veckan rapportera kvantitetsuppgifter över försäljningen av samtliga typer av hel, fryst broiler och grillkyckling. Vidare kommer varje företag att på sin försäljning räkna ut ett vägt medelpris med avdrag för utgående rabatter. Dessa uppgifter kommer att vara jordbruksnämnden tillhanda inom 14 dagar efter avslutad försäljningsvecka. Nämnden kommer sedan att väga ihop prisuppgifterna till ett medelpris. Den föreslagna omläggningen innebär att sortimentet i mätningunderlaget ökar och förskjuts mot dyrare typer. På grund härav bör mittpriset för broiler räknas upp med 40 öre per kg och prisgränserna räknas upp

i motsvarande grad. Jordbruksnämnden bör under försöksåret få göra de mindre ändringar i mätningsunderlaget som kan behövas för att syftet med omläggningen skall uppnås.

Införselavgiften i övrigt för såväl broiler som kalkon förutsätts höjas med 50 öre per kg. Höjningen av införselavgifterna för hel broiler och kalkon bör vidare medföra att införselavgifterna för styckningsdetaljer av broiler och kalkon höjs med 85 öre per kg till 644 öre resp. 780 öre per kg samt för kokt fjäderfäkött med 100 öre per kg till 918 öre per kg.

Avgifts- och budgetmedel

Fördelningen på olika varor av det belopp på 752 milj. kr. som bör tillföras jordbruket den 1 juli 1974 har som nämnts liksom tidigare gjorts på grundval av normkvantiteter för jordbrukets totala produktion av resp. vara. Under prisstoppet kommer beloppen för vissa mjölk-, kött- och fläskvaror inte att tillföras jordbruket genom pris- och avgiftshöjningar utan i form av budgetmedel. Vid beräkningen av de budgetmedel som behövs bör exportkvantiteterna räknas bort.

Det förutsätts att Kungl. Maj:t liksom tidigare ställer de belopp som behövs för prisstoppskompensationen till förfogande månadsvis a conto samt att slutavräkning sker då faktiska volymer har räknats fram efter årets slut.

Sedan år 1956 har särskilda avgifter tagits ut vid import av livsmedel som kompensation för de interna regleringsavgifterna. Sedan år 1959 har gränsskyddet inte påverkats av ändringar i de interna regleringsavgifterna utan kompensationsavgifterna har varit konstanta. De fasta kompensationsavgifterna har numera inte någon anknytning till de aktuella interna avgifterna. De utgör i praktiken en del av det gränsskydd för jordbrukets produkter från vilket man har utgått vid överläggningar och beslut angående prisregleringen.

Jordbruksnämnden avser att utreda frågan om en förändring av kompensationsavgifterna. Nämnden räknar med att lägga fram förslag i ärendet i samband med de överläggningar som förutsätts ske inför regleringsåret 1975/76. I avvaktan på resultatet av utredningen finner nämnden det emellertid av administrativa skäl angeläget att helt kunna slopa slaktdjursavgifterna, som f. n. tas upp med 1 öre per kg för fläsk och 5 öre per kg för kött, utan att därför möjligheten att ta ut kompensationsavgift skall bortfalla. Nämnden föreslår därför en ändring av 14 § prisregleringsförordningen. Om slaktdjursavgiften slopas helt får däri ingående skördeskadeavgift tas ut genom avdrag på pristillägget för kött och fläsk.

Införselavgiftsmedel m. m. för regleringsåret 1972/73. Jordbruksnämnden har redovisat uppburna införselavgiftsmedel m. m. för regle-

Huvudsaklig medelsdisposition av införelavgiftsmedel m. m. regleringsåren 1972/73 och 1973/74

	1972/73 1 000-tal kr.	1973/74 1 000-tal kr.
<i>Inkomster</i>		
Från föregående regleringsår kvarstående införelavgifter och räntor	24 663	6 144
Under resp. regleringsår influtna införelavgifter	419 752	219 700
Vissa ränteinkomster	1 200	—
Reserv till jordbruksnämndens förfogande	—	23 771
Förmalningsavgifter	—	2 685
Summa inkomster	445 615	252 300
<i>Utgifter</i>		
a) Av medel inom resp. regleringsårs fördelningsplan		
Svensk spannmålshandel	70 000	—
Sveriges potatisintressenter	19 500	19 500
Sveriges oljeväxtintressenter	42 800	42 800
Föreningen för mejeriprodukter	152 000	152 000
Svensk kötthandel	—	—
Svensk ägghandel	23 000	20 000
Upplysningsverksamhet och utvecklingsarbete	7 500	7 500
Mjölkkavkastningskontroll	7 000	7 500
Svin- och kött djurskontroll	3 000	3 000
Försöksslaktlokaler i Uppsala	3 000	—
Reserv till jordbruksnämndens förfogande	23 771	17 900
Summa	351 571	270 200
b) Av under resp. regleringsår utanför fördelningsplanen inflytande medel		
För sänkning av partipriset på konsumtionsmjölk	55 000	55 000
Svensk matpotatiskontroll	440	580
Sveriges utsädesförening i Svalöv	640	640
Bidrag till kostnaderna för ackordhästorganisationen	300	300
Bidrag till fraktkostnader för mjölk och grädde	200	200
Statens livsmedelsverk	30	30
Prisutjämning på äggalbumin	5 245	—
Prisutjämning på kärnbindemedel	178	2 500
Prisregleringskassan för fisk	—	—
Statens jordbruksnämnd för konsumtionsmjölkskontroll	50	50
Pristillägg för får- och lammkött	6 314	10 000
Stöd till konserverter och andra köksväxter	—	2 000
Stöd till vallfröodlingen	2 000	2 000
Återbäring av priset på foder för minkuppfödning	2 000	—
Sveriges potatisodlares riksförbund	1 200	1 200
Bidrag till avsättning av brödsäd	7 113	300
Utbytesexport av köttvaror	2 190	2 200
Summa	82 900	
c) Av odisponerade införelavgiftsmedel		
För ökning av sockerbetsarealen på Gotland och Öland	2 000	2 000
Försöksslaktlokaler i Uppsala	3 000	—
Utbetalning till Danmark	—	—
Summa	5 000	79 000^a
Summa utgifter	439 471	349 200
Saldo vid utgången av resp. regleringsår	6 144	/. 96 900

¹ Genom rörlig kredit 10 milj. kr. vardera regleringsåret.² Genom rörlig kredit.

ringsåret 1972/73. Den huvudsakliga medelsdispositionen redovisas i en särskild tabell, i vilken även den preliminära dispositionen för innevarande regleringsår redovisas.

Sedan nämnden enligt Kungl. Maj:ts beslut den 29 september 1972 utbetalade 10 milj. kr. till danska lantbruksministeriet uppstod ett underskott på 3,9 milj. kr. för regleringsåret 1972/73. Vidare utbetalades enligt Kungl. Maj:ts beslut den 5 juli 1973 från anslaget till prisreglerande åtgärder på jordbrukets område för budgetåret 1973/74 till danska lantbruksministeriet ytterligare 10 milj. kr. som slutligt skulle bestridas av odisponerade införselavgiftsmedel. Enligt Kungl. Maj:ts beslut den 14 december 1973 har dessa utbetalningar till danska lantbruksministeriet övergångsvis täckts genom en rörlig kredit i riksgäldskontoret. Jordbruksnämnden hemställer nu att utbetalningarna slutligt får bestridas från anslaget Prisreglerande åtgärder på jordbrukets område.

Införselavgiftsmedel m. m. för regleringsåret 1973/74. I enlighet med hemställan i prop. 1973: 170 har riksdagen medgivit bl. a. att jordbruksnämnden i avvaktan på den fortsatta utvecklingen av avgiftsuppbörden för ändamål utanför fördelningsplanen regleringsåret 1973/74 får disponera en rörlig kredit på 120 milj. kr. i riksgäldskontoret. Inflytande införselavgifter beräknas nu under regleringsåret 1973/74 komma att uppgå till ca 220 milj. kr., varav 18 milj. kr. för fodermedel. Avdrag har då inte gjorts för kostnaderna för den restitution av införselavgifter för styckade köttvaror som med stöd av Kungl. Maj:ts beslut den 25 maj 1973 sker med anledning av prisstoppet på köttvaror. Dessa kostnader beräknas för regleringsåret 1973/74 till ca 19 milj. kr. Nämnden hemställer att dessa restitutioner under prisstoppet får täckas av medel från anslaget Prisreglerande åtgärder på jordbrukets område.

Vid nämnda beräkning av fodermedelsavgifterna, 18 milj. kr., blir beloppet inom fördelningsplanen för regleringsåret 1973/74 270,2 milj. kr. En beräknad brist föreligger således på 50,5 milj. kr. Bristen förutsätts bli täckt i första hand genom att den till jordbruksnämndens förfogande stående reserven inom fördelningsplanen för regleringsåret 1972/73, 23,8 milj. kr., tas i anspråk samt till återstående del genom eventuellt överskott för regleringsåret 1972/73 och genom förmalningsavgifter som inflyter under regleringsåret 1973/74.

Det har vid överläggningarna förutsatts att samtliga kostnader under regleringsåret 1973/74 för ändamål utanför fördelningsplanen slutligt skall få täckas av budgetmedel. Det har också förutsatts att den rörliga krediten i riksgäldskontoret på 120 milj. kr. får kvarstå under den kommande regleringsperioden för att kunna tillgodose likviditetsbehov inom regleringsekonomin. Det har vidare förutsatts att viss resultatutjämning bör kunna ske mellan de olika regleringsföreningarna efter beslut av jordbruksnämnden.

Införselavgifts- och budgetmedel för regleringsåret 1974/75. De me-

del som under regleringsåret 1974/75 inflyter i form av införselavgifter kan på grundval av de föreslagna avgiftssatserna beräknas uppgå till ca 175 milj. kr., varav ca 16 milj. kr. för fodermedel.

Fördelningsplanen för regleringsåret 1974/75 föreslås uppta samma belopp som för regleringsåret 1973/74, 252,2 milj. kr., samt inflytande avgifter från fodermedelsimporten, eller totalt 268,2 milj. kr. Bristen inom fördelningsplanen beräknas sålunda till 93,2 milj. kr.

Det föreslås att bristen inom fördelningsplanen får täckas dels genom det belopp på ca 17 milj. kr. som under tiden juli—september 1973 togs upp i form av slaktdjursavgifter för fläsk och som inestår hos jordbruksnämnden, dels genom inflytande förmalningsavgifter under regleringsåret 1974/75 till ett belopp av 12,50 kr. per dt för vete och 15,50 kr. per dt för råg. Om en brist likväl skulle uppstå bör ytterligare förmalningsavgiftsmedel få disponeras. Detta bör ske genom att man i mån av behov gör avkall på den suspendering av förmalningsavgifterna som har föreslagits. Därvid bör emellertid hänsyn tas till om världsmarknadspriserna skulle stiga ytterligare och därigenom minska det totala behovet av regleringsmedel. Om å andra sidan regleringsekonomin på spannmålsområdet skulle utvecklas så att förmalningsavgiftsmedel inte kan disponeras på det angivna sättet bör överläggningar kunna tas upp om hur bristen skall täckas.

Nämnden föreslår följande preliminära fördelningsplan för regleringsåret 1974/75.

	Milj. kr.
Sveriges potatisintressenter	19,5
Sveriges oljeväxtintressenter	40,8
Föreningen för mejeriprodukter	152,0
Svensk ägghandel	23,5
Upplysningsverksamhet och utvecklingsarbete	7,5
Mjölkavkastningskontroll	8,5
Svin- och köttdjurskontroll	4,5
Stöd åt odling av konserverter och andra köksväxter	2,0
Reserv till jordbruksnämndens förfogande	9,7
Summa	268,0

Av de medel som tilldelas Svensk ägghandel förutsätts att ca 8 milj. kr. används för det frivilliga kvalitetsarbetet för ägg. Detta innebär en ökning med ca 3,5 milj. kr.

Jordbruksnämnden bör efter hörande av delegationerna få jämka angivna delbelopp mellan föreningarna och besluta om fördelning av det till nämndens förfogande stående beloppet. Av reserven har som framgår nedan 250 000 kr. avsatts för stöd åt biodlingen.

Av det föregående har framgått att man har räknat med att Sveriges oljeväxtintressenter utöver det i fördelningsplanen angivna beloppet skall tillföras de införselavgiftsmedel för vegetabiliskt fett som inflyter

till följd av höjningen av fettvaruavgiften med 40 öre per kg.

Vidare förutsätts att föreningen Svensk spannmålshandel liksom hittills skall få tillföras införselavgifter för sådan brödsäd som importeras i utbyte mot inhemsk brödsäd som exporteras till följd av kvalitativa brister eller måste användas till foder. Enligt beslut av Kungl. Maj:t den 17 december 1971 får jordbruksnämnden ställa till Svensk kött-handels förfogande, utöver de medel föreningen erhåller inom fördelningsplanen, influtna införselavgiftsmedel för en utvidgad import av upp till 600 ton färskt, kylt eller fryst nötkött från de s. k. öststaterna. Denna anordning förutsätts bestå även under kommande regleringsperiod och då avse även den ökning av importen av kött och fläsk från dessa länder som kan bli följden av nya handelsåtaganden.

Jordbruksnämnden har under senare år bemyndigats att använda införselavgifter som inflyter *utanför fördelningsplanen* till ett antal olika ändamål. Med hänsyn till att avgiftsmedel nu inte förväntas komma att stå till förfogande har nämnden övervägt i vad mån dessa ändamål alltfjämt bör tillgodoses och av vilka medel kostnaderna bör bestridas.

För sänkning av partipriset på *konsumtionsmjölk* har använts 55 milj. kr. och för *pristillägg för får- och lammkött* högst 12 milj. kr. Åtminstone så länge som mjölkpriset inte kan höjas på grund av prisstopp torde det förra beloppet få täckas med budgetmedel. Pristillägg för får- och lammkött utgår f. n. med 3,90 kr. per kg. Om man vill behålla den nuvarande mellanprislinjen och hålla pristillägget oförändrat beräknas kostnaderna under regleringsåret 1974/75 till 13 à 14 milj. kr. Om man dessutom vill behålla nuvarande prisspänning mellan får- och lammkött å ena sidan och de varugrupper inom kött- och fläsksortimentet som berörs av prisstoppet å andra sidan måste pristillägget höjas med 1 kr. per kg. Kostnaderna kan då beräknas öka till ca 17 milj. kr. under regleringsåret 1974/75.

I anslutning till strävandena att främja potatisodlingen och förbättra potatisens kvalitet har sedan ett antal år bidrag av avgiftsmedel lämnats till tre olika organisationer. Till Svensk matpotatiskontroll har för regleringsåret 1973/74 bidrag lämnats med 580 000 kr. för *upplysningsverksamhet på matpotatisområdet*. För regleringsåret 1974/75 har begärts att detta belopp höjs till 600 000 kr. Till Sveriges utsädesförening, Svalöv, har för regleringsåret 1973/74 bidrag lämnats med 640 000 kr. för finansiering av föreningens *potatisförädlingsverksamhet*. För regleringsåret 1974/75 har begärts att detta belopp höjs till 850 000 kr. Till Sveriges potatisodlares riksförbund har för regleringsåret 1973/74 bidrag lämnats med 1,2 milj. kr. för *effektivisering av matpotatisodlingen*. För regleringsåret 1974/75 har under överläggningarna begärts att detta belopp höjs till 1,4 milj. kr.

De verksamheter som har bedrivits med hjälp av avgiftsmedlen har gett värdefulla resultat ur både producent- och konsumentsynpunkt.

Gods resultat kan också påräknas av fortsatta strävanden på området. Om man nu skulle tvingas avbryta verksamheten kommer redan nedlagda kostnader i stor utsträckning att bli värdelösa. På grund härav föreslås att dessa ändamål tillgodoses genom budgetmedel.

Enligt överenskommelsen om prisregleringen för innevarande period skulle av regleringsmedel utanför fördelningsplanen få disponeras ett årligt belopp på 200 000 kr. som bidrag till kostnaderna för *arméns ackordhästorganisation*. Åtgärden motiveras av att man därigenom kan stödja den inhemska aveln och bibehålla en viss dragkraftsreserv. 1972 års riksdag höjde beloppet från regleringsåret 1972/73 till 300 000 kr. Såvitt nu kan bedömas kommer det inte att finnas regleringsmedel för detta ändamål utanför fördelningsplanen. För fortsatt stöd åt ackordhästorganisationen får således andra medel anvisas.

Under regleringsåren 1972/73 och 1973/74 har jordbruksnämnden efter Kungl. Maj:ts bemyndigande fått disponera högst 200 000 kr. per år av införselavgiftsmedel utanför fördelningsplanen för att *begränsa fraktkostnaderna för mjölk och grädde* till vissa områden i de fyra nordligaste länen. För fortsatt stöd måste andra medel än införselavgiftsmedel anslås. Syftet med bidraget är att subventionera konsumentpriset på mjölk i vissa glesbygder utanför mejeriernas normala distributionsområden. Bidrag har under de båda regleringsåren utgått endast till Nedre Norrlands producentförening och Norrmejerier. Villkor för bidrag är bl. a. att detta skall slå igenom i konsumentpriset. Kostnaderna för fraktbidraget har under regleringsåret 1972/73 uppgått till 125 000 kr. och under andra halvåret 1973 till 69 000 kr. Svenska mejeriernas riksförening har föreslagit att fraktbidraget utvidgas till samtliga områden som uppbär statligt pristillägg för mjölk. Begränsningen till de fyra nordligaste länen har nämligen medfört att konsumentpriset på mjölk i vissa ytterområden inom Dalarnas mejeriförening har blivit väsentligt högre än i huvudorterna. Riksföreningen anser också att fraktkompensationen bör vidgas i norra Sverige till sådana mejeriföreningar som inte har tillämpat extra fraktdebitering trots höga uttransportkostnader. Detta gäller framför allt Norrbottens läns producentförening. Enligt riksföreningens mening bör behovet av fraktbidrag bedömas individuellt efter särskild ansökan. Som en förutsättning bör liksom nu gälla att bidraget kommer att slå igenom i konsumentpriset. På basis av uttransportkostnadernas storlek inom de föreningar där statligt pristillägg för mjölk utgår beräknar riksföreningen att anslagna medel bör höjas från 200 000 kr. till 500 000 kr. för regleringsåret 1974/75.

Någon framställning om medel för att täcka vissa av statens livsmedelsverks kostnader för *importkontroll av animala livsmedel* för regleringsåret 1974/75 föreligger inte. I den mån behov alltså föreligger torde det få tillgodoses på annat sätt.

Prisutjämnningen på äggalbumin föreslås bli avvecklade. För reglerings-

året 1974/75 skulle man emellertid behöva ta i anspråk ca 1,2 milj. kr. av budgetmedel för att sänka priset på ägg som levereras till den svenska äggtorkningsindustrin. Därefter skulle detta behov bortfalla. Med hänsyn till prisnivån på världsmarknaden behövs inte någon *prisutjämning på kärnbindemedel*. Om pris- och avgiftsförhållandena skulle ändras får det övervägas om tillräckliga skäl för att återuppta prisutjämnin- gen föreligger.

Någon överföring till *prisregleringskassan för fisk* har inte skett sedan regleringsåret 1970/71 på grund av att någon härdning av sillolja av inhemsk råvara inte har förekommit. Såvitt nu kan bedömas torde någon sådan verksamhet inte heller bli aktuell framöver.

För den *kontroll av konsumtionsmjölk* som ankommer på jordbruks- nämnden har 50 000 kr. fått tas i anspråk av avgiftsmedel för regle- ringsåret 1973/74. Det är bl. a. ur konsumentsynpunkt angeläget att denna kontroll kan fortsätta. Därför föreslås att budgetmedel anslås härför.

Till *stöd åt odlingen av vallväxtfrö* har sedan regleringsåret 1968/69 tagits i anspråk införselavgiftsmedel. Stödbeloppet utgjorde till en bör- jan 1 milj. kr. av medel inom fördelningsplanen och 1 milj. kr. av medel utanför denna. Dessa belopp höjdes fr. o. m. regleringsåret 1970/71 till vardera 2 milj. kr. Den inhemska odlingen av vallfrö har stor betydelse ur beredskapssynpunkt. En fröodling med bättre an- passning till betingelserna i Sverige är även angelägen ur producent- synpunkt. Fortsatt stöd är av avgörande betydelse för möjligheterna att fullfölja den lovande utveckling som kommit igång på området. Det föreslås därför att hela stödkostnaden 4 milj. kr. täcks med budget- medel.

Besparingen på 2 milj. kr. inom fördelningsplanen föreslås i stället bli utnyttjad för *stöd åt odlingen av konservärter och andra köksväxter*. Detta stöd har för regleringsåret 1973/74 fått lämnas av avgiftsmedel utanför fördelningsplanen genom en avräkning på de belopp som till- förts jordbruket vid tillämpningen av inflationsregeln.

Under regleringsåret 1973/74 har jordbruksnämnden av avgiftsmedel utanför fördelningsplanen fått ta i anspråk högst 2 milj. kr. för *åter- bäring till pälsdjursuppfödarna* av den del av priset på inhemskt foder för minkuppfödning som är hänförlig till införselavgifterna på foder- medel. Med hänsyn till rådande pris- och avgiftsförhållanden behövs under regleringsåret 1973/74 inte någon återbäring. Medel för änd- målet beräknas inte bli behövliga under den kommande regleringspe- rioden. Om medel skulle bli behövliga får ställning då tas till hur me- delsbehovet skall tillgodoses.

Under hösten 1973 framlade lantbruksstyrelsen förslag till utform- ning av ett ökat *stöd till den svenska biodlingen*. Förslaget innebar bl. a. att årligen 0,5 milj. kr. av införselavgiftsmedel inom fördelningsplanen

och ett lika stort belopp av medel utom planen skulle ställas till förfogande för en fond, som skall bekosta olika åtgärder för biodlingen. Att medel inom fördelningsplanen skulle användas motiverades med binas betydelse för pollineringen av bl. a. vallväxter. I övrigt motiverades förslaget med att det socker som behövs för biodlingen fördryas till följd av jordbruksprisregleringen och att sådan fördrying inom exempelvis chokladindustrin kompenseras genom prisutjämning, som till större delen finansieras genom en varuskatt.

Med nuvarande världsmarknadspriser på socker finns inte anledning att anvisa medel för subventionering av sockerpriset. Med hänsyn härtill torde det begärda beloppet kunna reduceras till 0,5 milj. kr. Det föreslås att 250 000 kr. utgår inom fördelningsplanen och samma belopp av budgetmedel.

Styrelsen för Lantarbetarnas erkända arbetslöshetskassa har i skrivelse till jordbruksnämnden anhållit att av medel inom ramen för jordbrukets prisreglering 1 milj. kr. anvisas till kassan för fullgörande av kassans försäkringsåtaganden. Det har vid överläggningarna bedömts att denna framställning skulle kunna täckas genom medel som under juli och augusti 1974 flyter in i form av förmalningsavgifter innan dessa suspenderas fr. o. m. den 1 september 1974. Det föreslås därför att jordbruksnämnden bemyndigas verkställa den begärda utbetalningen.

Det föreslås att beloppet inom fördelningsplanen under regleringsåren 1975/76 och 1976/77 bör utgöra 252,2 milj. kr. jämte inflytande införselavgifter för fodermedel samt att eventuell brist får täckas på i princip samma sätt som under regleringsåret 1974/75.

Sockerregleringen

Överläggningarna inför den nuvarande regleringsperioden för socker i början av år 1969 präglades av behovet att bygga upp sockerregleringsfonden. För att fondens funktioner skulle kunna fullgöras fick statens jordbruksnämnd som förvaltare av fonden från utgången av juni 1969 disponera en rörlig kredit i riksgäldskontoret på högst 40 milj. kr. För att bygga upp fonden överenskomms att Svenska sockerfabriks AB skulle betala in 8,1 milj. kr. till fonden vid regleringsperiodens början, att odlarna skulle avstå en viss del av betpriset — inledningsvis 63 öre per dt — till fonden och att de intäktsökningar som sockerbolaget skulle erhålla när införselavgifterna på melass, betfor o. d. höjdes skulle föras till fonden.

Genom att betodlarna har avstått en del av betpriset har fonden under regleringsperioden tillförts ca 58 milj. kr. Detta belopp motsvarar ungefär den rörliga krediten med räntekostnader, varför odlarna måste anses ha uppfyllt sina skyldigheter.

Fondens intäkter har emellertid minskat inte oväsentligt under de

sista fyra åren av regleringsperioden till följd av kostnaderna för att trygga driften vid sockerbruket i Mörbylånga. Den planerade nedläggningen av bruket efter 1969 års kampanj inställdes genom att sockerbolaget fick behålla vissa merintäkter för biprodukter vid sockertillverkningen. I uppgörelsen, som redovisades i 1970 års statsverksproposition (bil. 11 s. 37), angavs att de minskade intäkterna för fonden skulle täckas genom statsmakternas försorg om fonden vid regleringsperiodens slut uppvisade underskott. Regleringsfonden har genom uppgörelsen gått miste om sammanlagt ca 15,3 milj. kr. Detta belopp föreslås nu bli avskrivet från fondens kredit på 40 milj. kr. i riksgäldskontoret.

Efter det att sockerregleringsfonden dessutom tillförs 1 milj. kr. från regleringsföreningen Svensk sockerhandel, vars nettobehållning utöver insatskapitalet tillhör sockerregleringsfonden, och sammanlagt 4 milj. kr. som under regleringsåren 1972/73 och 1973/74 har avsatts för att bestrida ökade kostnader för sockerregleringen till följd av ökningen av sockerbetsarealen på Gotland och Öland under åren 1972 och 1973 torde fonden inte uppvisa något underskott den 30 juni 1974. Med hänsyn till att vissa belopp inte kan slutregleras förrän under andra halvåret 1974 föreslår nämnden att den rörliga krediten hos riksgäldskontoret, reducerad med drygt 15 milj. kr., i mån av behov får utnyttjas även efter den 1 juli 1974.

I uppdraget till jordbruksnämnden har erinrats om vad riksdagens jordbruksutskott har anfört om sockerbetsarealen i sina betänkanden 1972: 34 och 1973: 25. I dessa anges bl. a. att förutsättningarna för ett beslut rörande begränsning av sockerbetsarealen har förändrats väsentligt från den tidpunkt då riktlinjerna för nu gällande sockerreglering fastställdes och att skäl talar för en utvidgning av den svenska sockerbetsarealen.

Efter överläggningar och i samförstånd med Sveriges betodlares centralförening och Svenska sockerfabriks AB samt konsumentdelegationen lämnar jordbruksnämnden följande förslag till sockerreglering för perioden den 1 juli 1974—den 30 juni 1976.

1. Sockerbetsarealen bör fastställas årligen av jordbruksnämnden — efter överläggningar med Sveriges betodlares centralförening och Svenska sockerfabriks AB — med sikte på att sockerbolagets nuvarande brukskapacitet skall utnyttjas fullt på ett rationellt sätt under den närmaste femårsperioden.

2. De förändringar som genomförs beträffande villkoren för betodlare och sockerindustri inom EG bör överföras till den svenska sockernäringsen. Därvid bör användas den centralkurs för den svenska kronan i förhållande till EG:s kontoenhet som gäller vid ändringstillfället.

3. Som bas för ändringar av priset på sockerbetor enligt punkt 2 bör användas 11,23 kr. per dt betor med en sockerhalt av 16 %.

4. Som bas för ändringar av sockerpriserna enligt punkt 2 bör som pris på baskvaliteten i sortimentet, strösocker av kvalitet K 5 i säck på 50 kg, användas 154,43 kr. per 100 kg. I detta pris ingår ersättning för säckkostnad och vissa utfrakter med 5,78 kr. per 100 kg socker.

5. Svenska sockerfabriks AB bör få öka prisspänningen i förhållande till baskvaliteten för vissa delar av sortimentet enligt specificerade listor. Höjningarna uppgår för t. ex. vanligt bitsocker i paket till 13,50 kr. per 100 kg under första regleringsåret och 23,50 kr. under det andra året.

6. Gränsskyddet för socker bör utgöras dels av tull, dels — vid behov — av införselavgift.

a) Tullen bör uppgå till 10 kr. per 100 kg för allt importsocker men befrielse bör lämnas dels för import från u-länder, dels för import av vara som är avsedd för raffinering, dels för import av 20 000 ton socker per år från EFTA-länderna. Nämnden föreslår därför en ändring i tulltaxan.

b) Införselavgift bör tas ut för importerat socker då världsmarknadspriset är lägre än det fastställda priset på socker ur svenska bctor. De insamlade avgiftsmedlen bör — liksom hittills — tillföras sockerregleringsfonden. Som världsmarknadspris för färdigt socker bör gälla Parisbörsens spot-notering för vitsocker med tillägg av 8,10 kr. per 100 kg varav 3,60 kr. motsvarar kostnad för frakt m. m. till svensk hamn och 4,50 kr. motsvarar kvalitetskillnaden mellan den svenska baskvaliteten och den kvalitet Paris-noteringen avser. Som mått på världsmarknadspriset på råsocker bör gälla den nominella London-noteringen på råsocker. Båda noteringarna bör omräknas till svensk valuta enligt den säljkurs som gäller noteringsdagen.

Införselavgiften för färdigt socker bör bestämmas av skillnaden mellan avräkningspriset på baskvaliteten i den svenska sockerregleringen och världsmarknadspriset på färdigt socker, mätt på angivet sätt.

Införselavgiften för råsocker bör avpassas så att svensk raffinadör som köper in råsocker till gällande London-notering och säljer den raffinerade varan till det svenska avräkningspriset erhåller en ersättning som f. n. uppgår till 18,49 kr. per 100 kg raffinad, inkl. ersättning för säckkostnader och viss utfrakt. Raffineringen bör härvid förutsättas medföra ett svinn på 8 %.

Införselavgiften för sirap o. d. bör liksom hittills vara 4 kr. lägre per 100 kg än införselavgiften för färdigt socker.

Införselavgifterna bör i princip justeras en gång varje månad samt dessutom vid större avvikelser i Paris-noteringen jämfört med nivån vid närmast föregående justeringstillfälle.

7. Då världsmarknadspriset på färdigt socker är högre än det inhemska avräkningspriset bör jordbruksnämnden få ta ut en försäljningsavgift på allt socker som säljs inom landet. Därvid kommer det inhemska par-

tipriset att höjas med ett belopp som motsvarar försäljningsavgiften. De insamlade medlen bör användas för att subventionera sockerimporten.

Under sådana perioder bör ersättningen för sockerbolagets raffineringssverksamhet regleras enligt den s. k. garantiregeln. Denna innebär att man halvårsvis i efterhand gör en avräkning som beaktar skillnaden mellan de genomsnittliga världsmarknadspriserna på färdigt socker enligt Paris-noteringen och på råsocker enligt London-noteringen. Skillnaden mellan dessa noteringar bör i idcalläget ge utrymme för raffineringssvinn och raffineringersättning enligt EG:s normer. Den kalkylmässiga raffineringersättningen bör ligga mellan vissa gränsvärden. Om ett sådant gränsvärde överskrids sker avräkning mellan sockerbolaget och regleringsfonden.

8. Sockerregleringsfonden bör liksom hittills bekosta fraktsubventioneringen till de fyra nordligaste länen och Kopparbergs län med 1,2 milj. kr. per år samt fältmätningen av ca 50 % av den svenska sockerbetsarealen som beräknas kosta mellan 300 000 och 400 000 kr.

9. Om väsentliga förändringar i de grundläggande villkoren för den svenska sockernäringen inträffar under regleringsperioden bör överläggningar kunna tas upp mellan jordbruksnämnden och företrädare för betodlarna och sockerindustrin.

Det bör ankomma på jordbruksnämnden att vidta de regleringsåtgärder som behövs för att genomföra förslaget och att besluta i frågor som kan komma att aktualiseras genom tillämpning av punkt 9.

Vid överläggningarna har sockerbolaget framfört önskemål om fortsatt ersättning för merkostnader i samband med produktionen inte endast vid sockerbruket på Öland utan även vid anläggningen på Gotland. Med hänsyn till att dessa önskemål inte har påverkat föreliggande förslag till sockerreglering har bolaget uttalat följande:

Någon motsvarighet till den strukturrationalisering, som under årens lopp genomförts av den fastlandsbaserade svenska sockerindustrin och som varit en förutsättning för anpassning av den svenska sockerindustrins villkor till EG:s, har av förståeliga skäl inte kunnat genomföras beträffande ö-bruken. Tillverkningskostnaderna för socker vid dessa bruk är därför relativt sett höga. Med hänsyn härtill och till att förädlingsersättningen i EG bestäms med beaktande av den strukturrationaliseringsprocess som där fortlöpande pågår har bolaget, efter det att problemet redan i årets överläggningar påtalats, förutsatt att frågan skall beaktas vid de överläggningar som skall äga rum angående sockerregleringen för tiden efter den 30 juni 1976. Bolaget förutsätter vidare att dessa överläggningar kommer att inledas i god tid före utgången av 1975.

Anslagsframställningar för budgetåret 1974/75

C 3. Prisreglerande åtgärder på jordbrukets område

1972/73 Utgift	210 335 415
1973/74 Anslag	770 000 000
1974/75 Förslag	2 125 000 000

Under anslaget anvisas medel för olika prisreglerande åtgärder, bl. a. för den interna prisutjämningen. Från anslaget utgår vidare ersättning till jordbruket för dess förluster till följd av prisstoppet på vissa livsmedel och för de prissänkningar på en del av dessa livsmedel som gjordes den 1 april 1974.

	1973/74	Beräknad ändring 1974/75	
		Statens jordbruksnämnd	Departementschefen
Anslag			
Intern prisutjämning	95 000 000	-60 000 000	- 60 000 000
Diverse kostnader	600 000	+ 20 000	+ 20 000
Ersättning för prisstoppsförluster m. m.	674 000 000		+1 255 000 000
Leveranställägg till mjölkproducenter		+90 000 000	+ 90 000 000
Avbytarverksamhet inom jordbruket		+ 2 000 000	+ 2 000 000
Ersättning för införselavgiftsmedel utanför fördelningsplanen		+80 350 000	+ 67 000 000
Avrundat	770 000 000		-1 355 000 000

Statens jordbruksnämnd

Av den föregående redovisningen har framgått att statens jordbruksnämnd har hemställt att kostnaderna för restitutionen av införselavgifter för styckade köttvaror med anledning av prisstoppet får täckas av medel från detta anslag. Kostnaderna för restitutionen för innevarande budgetår beräknas till ca 19 milj. kr. I överläggningarna om prisregleringen har vidare förutsatts att de kostnader för ändamål utanför fördelningsplanen för införselavgiftsmedel för regleringsåret 1973/74 som övergångsvis har bestridits med en rörlig kredit i riksgäldskontoret slutligt kommer att täckas av budgetmedel. Kostnaderna för detta beräknas till ca 99 milj. kr., inkl. de två utbetalningarna till danska lantbruksministeriet. Jordbruksnämnden har dessutom föreslagit att det belopp på sammanlagt ca 15,3 milj. kr. som sockerregleringsfonden har gått miste om till följd av uppgörelsen för att trygga driften vid sockerbruket i Mörbylånga avskrivs från fondens kredit i riksgäldskontoret.

Intern prisutjämning utgår för vissa jordbruksvaror till livsmedelsindustrin vid tillverkning av choklad- och konfektyrvaror, biscuits och

wafers, senap, såser, soppor, frukostflingor samt fiskkonserver o. d. ävensom på mellanöl och starköl. Prisutjämningsförfarandet administreras av riksskatteverket och jordbruksnämnden. För budgetåret 1974/75 räknar nämnden på grund av de höga världsmarknadspriserna på de flesta berörda jordbruksvarorna med ett medelsbehov på sammanlagt knappt 35 milj. kr. Från anslagsposten till intern prisutjämning bekostas också kompensationen för den fördyring som tullskyddet för fettvaror enligt riksdagens beslut på grundval av prop. 1973: 109 har medfört för livsmedelsindustrin och den tekniska industrin.

Jordbruksnämnden förutsätter att anslagsposten till diverse kostnader liksom hittills får disponeras för sådana oförutsedda utgifter, som mera direkt kan föranledas av den prisreglerande verksamheten, samt intill ett belopp av 120 000 kr. för en undersökning av 1974 års fodersäds-skörd. Nämda belopp innebär en höjning med 20 000 kr. från innevarande budgetår.

Av den föregående redovisningen har vidare framgått att jordbruksnämnden föreslår en låginkomstsatsning inom mjölkproduktionen som beräknas kosta 90 milj. kr. för budgetåret 1974/75 och 2 milj. kr. för den s. k. avbytarverksamheten inom animalieproduktionen. Som ersättning för införselavgiftsmedel utanför fördelningsplanen har slutligen för olika ändamål beräknats något över 80 milj. kr. under budgetåret 1974/75.

C 7. Bidrag till bokföringsverksamheten inom jordbruket

1972/73 Utgift	915 064	Reservation	1 796 276
1973/74 Anslag	1 218 000		
1974/75 Förslag	1 218 000		

Från anslaget bekostas dels den jordbruksekonomiska undersökningen, dels intill 50 000 kr. resultatanalyser vid jordbruksföretag.

Lantbruksekonomiska samarbetsnämnden m. fl.

Lantbruksekonomiska samarbetsnämnden beslutade den 12 december 1972 om en särskild översyn av den jordbruksekonomiska undersökningen. Resultatet av översynen har redovisats den 10 oktober 1973. Förslaget har remissbehandlats.

I avvaktan på ett definitivt ställningstagande till omfattningen och utformningen av undersökningen med hänsyn till 1972 års jordbruksutrednings arbete föreslår nämnden att undersökningen överförs från lantbruksstyrelsen till statistiska centralbyrån fr. o. m. den 1 juli 1975 på grund av omlokaliseringen av lantbruksstyrelsen. Vid överföringen krävs en viss omläggning av undersökningen bl. a. för att minska eftersläpningen i publiceringen.

Anslaget bör enligt lantbruksstyrelsen beräknas enligt oförändrade grunder. Med hänsyn till befintlig reservation beräknar lantbruksstyrelsen sitt anslagsbehov för budgetåret 1974/75 till 978 000 kr.

För omläggningen av undersökningen behövs inom statistiska centralbyrån under de två närmaste budgetåren utredningsresurser som motsvarar två kvalificerade handläggare.

Departementschefen

I det föregående har jag redovisat det förslag statens jordbruksnämnd har lagt fram om prissättningen för jordbrukets produkter för regleringsåren 1974/75, 1975/76 och 1976/77. Förslaget har utformats efter överläggningar med lantbrukarnas förhandlingsdelegation och nämndens konsumentdelegation. Förslaget har biträttts av de båda delegationerna. I fråga om sockerbetor och socker föreslår nämnden att beslut fattas för en tid av två år. Detta förslag har biträttts av förutom konsumentdelegationen av Sveriges betodlares centralförening och Svenska sockerfabriks AB. Jag har vid den prövning av förslagen som jag närmare redovisar i det följande funnit att förslagen bör utgöra grundval för prisregleringen under de angivna perioderna.

Förslaget innebär att jordbruket kommer att få kompensation för kostnadsökningar inom jordbruket och viss förädlingsindustri under regleringsperioden. Vid regleringsperiodens början den 1 juli 1974 föreslås jordbruket kompenseras för den ökning av produktionsmedels- och förädlingskostnader som har skett efter den sista justeringen enligt inflationsregeln under nuvarande regleringsperiod. Vidare innebär förslaget att följsamhet skall nås för jordbrukarnas inkomster av eget arbete och eget kapital till inkomstutvecklingen för andra befolkningsgrupper. Jordbruket bör dessutom kompenseras för den höjning av arbetsgivaravgiften som genomfördes den 1 januari 1973. Vid eventuellt kommande höjningar av arbetsgivaravgift eller liknande avgift bör jordbruket kompenseras för den s. k. egenavgiften vid närmast efterföljande justering av priserna på jordbruksprodukter. Slutligen föreslås en låginkomstsatsning även inom jordbruket samt en utbyggnad av den s. k. avbytarverksamheten. Förslaget innebär att en intäktsförstärkning på sammanlagt ca 844 milj. kr. för helt år räknat tillförs jordbruket fr. o. m. den 1 juli 1974. Vad gäller sockernäringsen föreslås en fortsatt anpassning till villkoren för sockernäringsen inom EG.

Jag kan ansluta mig till vad nämnden har förordat. Vad gäller den av nämnden förordade möjligheten till kompensation för eventuellt framtida höjningar av den s. k. egenavgiften bör detta ses mot bakgrund av att jordbrukarna, till skillnad från andra företagargrupper, genom jordbruksregleringen är helt bundna vid prissättningen av sina produkter.

I prop. 1974: 25 föreslogs att 300 milj. kr. skulle avsättas för att möta prishöjningarna på livsmedel fr. o. m. den 1 juli 1974. Chefen för finansdepartementet har tidigare denna dag föreslagit att detta belopp räknas upp till 625 milj. kr. så att priserna på de aktuella baslivsmedlen skall kunna hållas oförändrade även efter den 1 juli 1974. Pris- och avgiftshöjningarna den 1 juli 1974 kommer därför endast att avse ett fåtal produkter.

Jag övergår här efter till att behandla jordbruksnämndens förslag till prisregleringens allmänna utformning för den föreslagna treårsperioden. Redogörelsen begränsas därvid till förslagens huvuddrag och jag hänvisar i övrigt till den föregående redovisningen.

Jordbruksnämndens förslag rörande *prisregleringens allmänna utformning* innebär bl. a. att några ändringar i tillämpningen av nuvarande principer med mittpriser och prisgränser samt inom prisgränserna fasta införselavgifter för vissa viktigare varor inte skall ske. De normalinförselavgifter som nu gäller föreslås vidare bli överförda till den nya regleringsperioden, i den mån inte annat på särskilda punkter framgår av det följande.

Justeringar av mittpriser, prisgränser och införselavgifter föreslås ske i fråga om vissa varor den 1 juli 1974. För varor som berörs av prisstoppet föreslås jordbruket erhålla den avsedda intäktsförstärkningen av budgetmedel. Vissa belopp föreslås utgå till jordbruket också den 1 januari och den 1 juli 1975 samt den 1 juli 1976, nämligen med 66, 80 resp. 50 milj. kr.

Ytterligare justeringar föreslås ske halvårsvis med början den 1 januari 1975 till följd av utvecklingen av jordbrukets kostnader mätt med lantbruksekonomiska samarbetsnämndens produktionsmedelsprisindex. Detta innebär att det s. k. rensade konsumentprisindex som tidigare tillämpats inte längre skall användas för att beräkna kompensationen till jordbruket för kostnadsutvecklingen. Jag har tidigare i samband med redovisningen av jordbruksnämndens förslag redogjort för den närmare utformningen av produktionsmedelsprisindex. Jordbruksnämnden föreslår att de belopp, som kommer att tillföras jordbruket i samband med justeringarna, fördelas mellan de olika varorna med hänsyn till bl. a. önskemål om produktionens utveckling och inriktning samt rationaliseringsutvecklingen inom jordbruket. Fördelningen på olika varor bör så långt möjligt ske på sådant sätt att jordbruket bedöms erhålla avsedd intäktsförstärkning. Vidare föreslås justeringar för att nå följsamhet för jordbrukarnas inkomster till inkomstutvecklingen för andra befolkningsgrupper den 1 juli 1975 och den 1 juli 1976. Som utgångspunkt för dessa justeringar skall i princip tas löneavtalen mellan LO och SAF, varvid rationaliseringsvinsten inom jordbruket beaktas. Denna har uppskattats till 4,5 % om året.

Jordbruksnämndens förslag rörande prisregleringens allmänna ut-

formning för den angivna regleringsperioden kan jag tillstyrka. Om förutsättningarna för utrikeshandeln skulle ändras väsentligt, bör det ankomma på statens jordbruksnämnd att lägga fram förslag till de åtgärder som behövs för att syftet med det nu framlagda prisregleringsförslaget skall uppfyllas. Likaså bör den nuvarande utfästelsen om prövning av gottgörelse till följd av inverkan av EFTA-överenskommelser få kvarstå och även gälla åtgärder inom ramen för ett eventuellt närmare nordiskt samarbete.

Jordbruksnämnden bör efter överläggningar med lantbrukarnas förhandlingsdelegation och konsumentdelegationen till Kungl. Maj:t komma in med förslag till fördelning av de belopp, som senare kommer att tillföras jordbruket, och till de justeringar av prisnivån som krävs. Frågan om ändringar i jordbruksprisregleringen bör liksom tidigare föreläggas riksdagen en gång per år.

Jag övergår nu till att behandla jordbruksnämndens förslag för olika varuområden. I fråga om förslagen till avgifter fordras inte beslut av riksdagen i det enskilda fallet. Redovisningen är emellertid nödvändig för bedömningen av prisregleringsförslaget i dess helhet.

Vad gäller *spannmål m. m.* innebär jordbruksnämndens förslag att de preliminära inlösenpriserna för 1974 års skörd blir för vete 65 kr. per dt, för råg 62 kr. per dt, för korn 59 kr. per dt och för havre 57 kr. per dt. De definitiva inlösenpriserna bör liksom hittills fastställas av regleringsföreningen Svensk spannmålshandel i samband med varje års skörd. Enligt förslaget skall förmalningsavgifterna kunna suspenderas delvis fr. o. m. den 1 september 1974. Avgifterna förutsätts dock uppgå till minst 13,25 kr. per dt för vete och 16,25 kr. per dt för råg.

Jag tillstyrker nämndens förslag rörande spannmålsregleringen. Den föreslagna suspenderingen av förmalningsavgifterna bör enligt min mening skapa utrymme för en sänkning av konsumentpriset på brödsäd fr. o. m. den 1 september 1974. Jag har inte något att erinra mot nämndens förslag om att prishöjningsavgift kan tas ut även för lager av fodersäd och även hos den som yrkesmässigt tillverkar fodermedel. Detta förutsätter en ändring av 8 § i förordningen (1967: 340) med vissa bestämmelser om prisreglering på jordbrukets område.

I fråga om *fettvaruregleringen* föreslår jordbruksnämnden att fettvaruavgiften höjs med 40 öre per kg den 1 juli 1974. Nämnden förutsätter att de ökade avgiftsmedlen får disponeras av regleringsföreningen för att möjliggöra en höjning av grundpriset till odlare för oljeväxtfrö med i genomsnitt 15 öre per kg. Jag har inte något att erinra mot vad nämnden har förordat i fråga om fettvaruregleringen.

Vad gäller *sockerbetor och socker* föreslår nämnden mot bakgrund av uttalanden av jordbruksutskottet om sockerbetsarealen i betänkanterna 1972: 34 och 1973: 25 att arealen under den närmaste femårsperioden fastställs så att sockerbolagets nuvarande brukskapacitet kom-

mer att utnyttjas fullt på ett rationellt sätt. Arealen skall årligen fastställas av jordbruksnämnden efter överläggningar med Sveriges betodlars centralförening och sockerbolaget. Vid normalskörd kan importen av råsocker därvid uppskattas bli ca 70 000 ton. Om kapaciteten vid bolagets raffineringsanläggning skall utnyttjas helt torde utrymmet för import av färdigt socker uppgå till ca 20 000 ton. Gränsskyddet för socker föreslås utgöras dels av tull, dels vid behov av införselavgift. Tullen föreslås uppgå till 10 kr. per 100 kg socker. Genrell befrielse bör dock medges för import från u-länder, för import av socker för raffineringsändamål och för en import av socker upp till 20 000 ton från EFTA-länderna, vilken f. n. uppgår till totalt ca 40 000 ton.

Jordbruksnämndens här framlagda förslag synes vara av sådan natur att det kräver en mer ingående prövning än som nu är möjlig. Efter samråd med chefen för finansdepartementet och chefen för handelsdepartementet har jag därför funnit att frågan om en särskild tull som skydd för raffineringsindustrin får tas upp till prövning vid ett senare tillfälle.

Införselavgift bör tas ut då världsmarknadspriset är lägre än priset på socker ur svenska betor. Avgiftsmedlen bör tillföras sockerregleringsfonden.

Om världsmarknadspriset på färdigt socker är högre än det inhemska avräkningspriset föreslås att jordbruksnämnden får ta ut en försäljningsavgift. Detta kräver en ändring av 10 § i prisregleringsförordningen. De insamlade medlen bör användas för att subventionera importen av socker.

Jag anser mig böra biträda övriga förslag till tillägg och ändringar i sockerregleringen som även i fortsättningen förutsätter en anpassning till vad som gäller inom EG men med i fortsättningen en omräkning av priserna enligt den aktuella kursen mellan EG:s kontoenhet och den svenska kronan. Genom ökningen av den inhemska sockerbetsarealen beräknas ändringarna i sockerregleringen på grund av det höga världsmarknadspriset på socker inte få någon prishöjande effekt för konsumenterna. Jag tillstyrker jordbruksnämndens förslag att nämnden övergångsvis t. o. m. den 30 december 1974 får disponera den rörliga kredit för prisreglering av sockernäringen som år 1969 ställdes till nämndens förfogande i riksgäldskontoret. Kreditutnyttjandet bör, med anledning av mina förslag i det följande, kunna minska med ca 15 milj. kr. till följd av uppgörelsen för att trygga driften vid sockerbruket i Mörbylånga. Kreditutnyttjandet kan därför enligt min mening begränsas till 25 milj. kr.

Införselavgift och prisgränser för *matpotatis* föreslås bli höjda med 4 öre per kg. Det förutsätts att motsvarande höjningar av gränsskyddet sker även för produkter av *matpotatis*. Jag har ingen erinran mot detta. Jordbruksnämnden har i uppdrag att se över prismätningen för mat-

potatis. Det ankommer på Kungl. Maj:t eller, efter Kungl. Maj:ts bestämmande, jordbruksnämnden att besluta i denna fråga.

För *stärkelse* har nämnden föreslagit att gränsskyddet höjs med 23 öre per kg den 1 juli 1974. Detta beräknas möjliggöra en höjning av odlarpriset med 4 öre per kg potatis. Jag har ingen erinran mot nämndens förslag i fråga om stärkelse eller den fortsatta rabatteringen av stärkelse för derivatframställning.

På *mjolk och mejeriprodukter* har fördelats ca 288 milj. kr. av det belopp som jordbruket föreslås få i intäktsförbättringar fr. o. m. den 1 juli 1974. På grund av prisstoppet på de flesta av dessa produkter kommer några pris- och avgiftshöjningar inte att bli aktuella med undantag för smör för vilket införselavgiften höjs med 40 öre per kg.

Nämnden föreslår vidare en låginkomstsatsning inom mjölkproduktionen. Inkomsttillskottet föreslås bli utformat så att mindre och medelstora mjölkproducenter vid leverans av mjölk till mejeri får ett särskilt bidrag, s. k. leveranstillägg, till mjölklikviden. Tillägget föreslås utgå för månadsleveranser mellan 500 och 11 000 kg. Jag har inte någon erinran mot förslaget som beräknas kosta 90 milj. kr. under regleringsåret 1974/75. För fortsatt försöksverksamhet med avbytare inom jordbruket föreslås 2 milj. kr.

På *kött och fläsk* har fördelats ca 223 milj. kr. På grund av prisstopp och en ökning av pristillägget för får- och lammkött med 1 kr. per kg är inte några pris- och avgiftshöjningar aktuella.

I fråga om *ägg och äggprodukter* bör Kungl. Maj:t bemyndigas att besluta om eventuella åtgärder för reglering av kläckningarna. Förslaget om höjning av införselavgiften och prisgränserna för *heläggs massa* med 75 öre per kg föranleder inte någon erinran från min sida. Jordbruksnämnden föreslår att torkat och flytande *äggalbumin* skall införas under den externa prisutjämningen och vid import beläggas med rörlig avgift. Vidare föreslås att exportbidrag skall kunna lämnas. För albumin som ingår som råvara i produkter som omfattas av intern prisutjämning bör prisutjämning medges enligt reglerna för denna utjämningsform. Nuvarande manufaktureringsskydd föreslås omvandlat till tull fr. o. m. den 1 juli 1974. Skyddet bör gälla mot andra länder än EFTA-länderna och u-länder. Jag har ingen erinran mot förslagen beträffande äggalbumin. Efter samråd med chefen för finansdepartementet föreslår jag att manufaktureringsskyddet omvandlas till tull. Detta förutsätter en ändring av 35 kap. i tulltaxan (1971: 920). Jag kan också biträda förslaget om att för regleringsåret 1974/75 övergångsvis till viss del bibehålla den interna prisutjämningen till äggtorkningsindustrin och att råvaruprisskillnaden i övrigt utjämnas genom att äggalbumin också inordnas under den externa prisutjämningen.

Höjningen av införselavgiften för *fjäderfäkött* med 50 öre per kg och omläggningen av prismätningen för broiler, som innebär att mitt-

priset höjs med ytterligare 40 öre per kg, har jag inte heller något att invända mot. Det ankommer på Kungl. Maj:t att besluta om omläggningen. Höjningen av införselavgiften för den hela varan medför att avgiften för styckningsdetaljer av broiler och kalkon höjs med 85 öre per kg och för kokt fjäderfäkött med 1 kr. per kg.

Jag har slutligen inte något att erinra mot den ändring av 14 § i prisregleringsförordningen som föreslås för att jordbruksnämnden skall kunna ta ut kompensationsavgift vid import utan att motsvarande interna avgift tas ut inom landet.

Användningen av införselavgiftsmedlen under regleringsåret 1972/73 framgår av den föregående redogörelsen liksom också beräkningar och förslag rörande dispositionen av införselavgiftsmedel som inflyter under regleringsåret 1973/74. Jag har inte någon erinran mot vad som redovisats i detta sammanhang. Till följd av höjningarna av världsmarknadspriserna på viktiga jordbruksprodukter är införselavgifterna låga f. n. Tillflödet av införselavgifter började minska redan under regleringsåret 1972/73. Bristerna i regleringsekonomin för ändamål utanför fördelningsplanen för införselavgiftsmedel för regleringsåren 1972/73 och 1973/74 har tills vidare täckts genom den rörliga kredit i riksgäldskontoret på 120 milj. kr. som har ställts till statens jordbruksnämnds förfogande.

Jordbruksnämnden beräknar att under regleringsåret 1974/75 inflyter ca 175 milj. kr. i form av införselavgiftsmedel, varav ca 16 milj. kr. för fodermedel. Enligt nämnden bör fördelningsplanen för 1974/75 uppta samma belopp som under innevarande regleringsperiod, 252,2 milj. kr., samt inflytande avgifter från fodermedelsimporten eller totalt 268,2 milj. kr. Bristen inom fördelningsplanen beräknas sålunda till 93,2 milj. kr. Nämnden föreslår att bristen täcks dels genom de ca 17 milj. kr. i slaktjursavgifter för fläsk från tiden juli—september 1973 som inestår hos jordbruksnämnden, dels genom de förmalningsavgifter som inflyter till ett belopp av 12,50 kr. per dt för vete och 15,50 kr. per dt för råg. Nämda belopp utgör med tillägg för skörde-skadeavgiften på 0,75 kr. per dt de förmalningsavgifter som enligt jordbruksnämndens förslag lägst bör tas ut efter den partiella suspenderingen. Om brist likväl skulle uppstå inom fördelningsplanen till följd av ytterligare minskning av avgiftsuppbörden förutsätts enligt förslaget att ytterligare förmalningsavgiftsmedel skall få disponeras genom att man i mån av behov gör avkall på suspenderingen av förmalningsavgifterna. Härvid bör emellertid enligt förslaget hänsyn tas till eventuellt ökade världsmarknadspriser och därigenom minskat behov av regleringsmedel. Om regleringsekonomin på spannmålsområdet skulle utvecklas så att förmalningsavgiftsmedlen inte kan disponeras på det angivna sättet bör överläggningar kunna tas upp om hur bristen skall täckas. Jag har inte något att erinra mot nämndens förslag.

Förslaget innebär bl. a. att av medel inom fördelningsplanen 2 milj. kr. per år skall få användas för stöd åt odlingen av konservärter och andra köksväxter. Jag tillstyrker detta liksom jordbruksnämndens förslag om att *stöd till biodlingen* bör utgå med 500 000 kr. inom ramen för jordbruksregleringen. Av dessa medel bör 250 000 kr. falla inom fördelningsplanen och ett lika stort belopp utanför denna plan. Medlen bör tillföras en fond, vars behållning skall användas till kollektiva åtgärder för näringen. Fonden bör förvaltas av lantbruksstyrelsen. Jag tillstyrker också lantbruksstyrelsens förslag att en rådgivande nämnd för frågor rörande bin inrättas vid styrelsen.

Jordbruksnämnden bör liksom tidigare — efter hörande av lantbrukarnas förhandlingsdelegation och konsumentdelegationen — få jämka de föreslagna delbeloppen till regleringsföreningarna och även besluta om fördelning av det belopp som står till nämndens förfogande. Jag har inte heller något att erinra mot att Svensk spannmålshandel, liksom hittills, tillförs införselavgifter för sådan brödsäd som importeras i utbyte mot inhemsk brödsäd, som exporteras till följd av kvalitativa brister eller måste användas till foder, liksom att Svensk kötthandel erhåller kompensation för viss angiven s. k. utbytesexport av kött och fläsk. Jordbruksnämnden har tidigare fått använda införselavgifter som inflyter utanför fördelningsplanen till ett antal olika ändamål. Nämnden har föreslagit att kostnader för dessa ändamål innevarande budgetår får täckas av budgetmedel. Enligt min mening bör kostnader för dessa ändamål även framgent bestridas av införselavgiftsmedel. I avvaktan på att sådana medel kan inflyta bör likviditetsbehovet för dessa ändamål täckas genom rörlig kredit. Då införselavgiftsmedel inte heller under nästa budgetår kan beräknas stå till förfogande för nämnda ändamål återkommer jag senare till frågan om finansieringen härav.

Styrelsen för Lantarbetarnas erkända arbetslöshetskassa har i skrivelse till jordbruksnämnden hemställt att 1 milj. kr. anvisas till kassan för fullgörande av kassans försäkringsåtaganden. Nämnden föreslår att den får bemyndigande att använda 1 milj. kr. för detta ändamål av förmålningsavgiftsmedel som inflyter under juli och augusti 1974. Enligt min mening kan det inte anses rimligt att anvisa medel till erkända arbetslöshetskassor via systemet med jordbruksprisregleringen. Stöd till dessa kassor utgår i former som statsmakterna beslutat i annan ordning. Förutom de ordinarie stödformerna, grundbidrag, progressivbidrag och förvaltningsbidrag, kan även efter beslut av Kungl. Maj:t ett särskilt stöd utgå till vissa erkända arbetslöshetskassor. I statsverkspropositionen år 1974 (bil. 13 s. 111) beräknades 20 milj. kr. för detta särskilda stöd. Chefen för arbetsmarknadsdepartementet kommer senare att, med hänsyn till den omfattande arbetslösheten bland lantarbetarna och därmed sammanhängande belastning på kassan, anvisa 1 milj. kr. till Lantarbe-

tarnas erkända arbetslöshetskassa från elfte huvudtitelns anslag till konstant stöd vid arbetslöshet. De förmalningsavgifter som inflyter under juli och augusti 1974 bör i första hand utnyttjas för den tidigare nämnda sänkningen av konsumentpriset på brödsäd fr. o. m. den 1 september 1974.

Jag övergår härfter till frågan om anvisning av medel under anslagen *Prisreglerande åtgärder på jordbrukets område* och *Bidrag till bokföringsverksamheten inom jordbruket*. Jag tar först upp frågan om anslaget till prisreglerande åtgärder för innevarande budgetår. Belastningen på anslaget till följd av tidigare medgivanden av riksdagen kan f. n. beräknas komma att uppgå till ca 770 milj. kr. Kostnaderna för den interna prisutjämningen beräknas visserligen bli ca 40 milj. kr. mindre än vad som har beräknats. Ersättningen för prisstoppsförluster m. m. kan å andra sidan beräknas öka med ungefär samma belopp. Statens jordbruksnämnd har föreslagit att budgetmedel på sammanlagt ca 133 milj. kr. tas i anspråk för kostnader för restitutionen av införselavgifter för styckade köttvaror med anledning av prisstoppet, som ersättning för införselavgiftsmedel utanför fördelningsplanen för regleringsåret 1973/74 och för kostnader till följd av uppgörelsen för att trygga driften vid sockerbruket i Mörbylånga. Jag föreslår att budgetmedel på ca 19 milj. kr. tas i anspråk för kostnader för restitutionen av införselavgifter för styckade köttvaror med anledning av prisstoppet och 20 milj. kr. för slutlig finansiering av tidigare nämnda utbetalningar till Danmark samt ca 15 milj. kr. till följd av uppgörelsen för att trygga driften vid sockerbruket i Mörbylånga. Övriga ändamål bör som jag tidigare anfört finansieras över rörlig kredit.

Jag övergår härfter till att behandla frågan om anslaget till prisreglerande åtgärder på jordbrukets område för budgetåret 1974/75. Med hänvisning till sammanställningen beräknar jag anslaget till 2 125 000 000 kr. Jag har tidigare framhållit att jordbruksnämnden räknar med att införselavgiftsmedel till ändamål utanför fördelningsplanen inte kommer att finnas under nästa budgetår. Jordbruksnämnden föreslår därför att medel för de ändamål som anges i det följande anvisas under förevarande anslag. Enligt min mening bör kostnaderna för sänkning av partipriset på *konsumtionsmjölk* med 55 milj. kr. och för *pristilllägg för får- och lammkött* med högst 12 milj. kr. täckas med medel från förevarande anslag.

Övriga ändamål som anges i det följande bör enligt min mening däremot finansieras över den rörliga kredit som jag senare kommer att förorda att jordbruksnämnden får disponera. För att behålla nuvarande prisspanning mellan får- och lammkött å ena sidan och de varugrupper som berörs av prisstoppet inom kött- och fläsksortimentet å andra sidan bör pristillägget höjas med 1 kr. per kg till 4 kr. 90 öre. Kostnaderna här för kan beräknas till ca 5 milj. kr. under regleringsåret 1974/75.

I anslutning till strävandena att öka avkastningen inom potatisodlingen och förbättra potatisens kvalitet har sedan ett antal år bidrag av avgiftsmedel lämnats till tre olika organisationer. Till Svensk matpotatis-kontroll har för regleringsåret 1973/74 bidrag lämnats med 580 000 kr. för *upplysningsverksamhet på matpotatisområdet*. För regleringsåret 1974/75 har begärts att detta belopp höjs till 600 000 kr. Till Sveriges utsädesförening har för regleringsåret 1973/74 bidrag lämnats med 640 000 kr. för finansiering av föreningens *potatisförüdlingsverksamhet*. För regleringsåret 1974/75 har begärts att detta belopp höjs till 850 000 kr. Till Sveriges potatisodlares riksförbund har för regleringsåret 1973/74 bidrag lämnats med 1,2 milj. kr. för *effektivisering av matpotatisodlingen*. För regleringsåret 1974/75 har begärts att detta belopp höjs till 1,4 milj. kr.

Bidraget till kostnaderna för *ackordhästorganisationen* höjdes av 1972 års riksdag från 200 000 kr. till 300 000 kr.

Under regleringsåren 1972/73 och 1973/74 har jordbruksnämnden efter Kungl. Maj:ts bemyndigande fått disponera högst 200 000 kr. per år av införselavgiftsmedel utanför fördelningsplanen för att *begränsa fraktkostnaderna för mjölk och grädde* till vissa områden i de fyra nordligaste länen. Syftet med bidraget är att subventionera konsumentpriset på mjölk i vissa glesbygder utanför mejeriernas normala distributionsområden. Villkor för bidrag är bl. a. att detta skall slå igenom i konsumentpriset. Svenska mejeriernas riksförening har föreslagit att fraktbidraget utvidgas till samtliga områden där statligt pristillägg för mjölk utgår. Enligt riksföreningens mening bör behovet av fraktbidrag bedömas individuellt efter särskild ansökan. På basis av uttransportkostnadernas storlek inom de föreningar där statligt pristillägg för mjölk utgår beräknas kostnaderna för bidraget öka till 500 000 kr. för regleringsåret 1974/75. Jag har ingen erinran mot den föreslagna utvidgningen av detta stöd.

Någon framställning om medel för att täcka vissa av statens livsmedelsverks kostnader för *importkontroll av animala livsmedel* för regleringsåret 1974/75 föreligger inte. I mån av behov bör nämnda kostnader få bestridas över verkets anslag.

Till följd av den omläggning av *prisutjämnningen på äggalbumin* som har föreslagits tidigare behövs för regleringsåret 1974/75 ca 1,2 milj. kr. för att sänka priset på ägg som levereras till den svenska ägggtorkningsindustrin. Därefter skall detta behov bortfalla.

För den *kontroll av konsumtionsmjölk* som ankommer på jordbruksnämnden har 50 000 kr. fått tas i anspråk av avgiftsmedel för regleringsåret 1973/74. Det är bl. a. ur konsumentsynpunkt angeläget att denna kontroll kan fortsätta.

Till *stöd åt odlingen av vallväxtfrö* har sedan regleringsåret 1968/69 tagits i anspråk införselavgiftsmedel. Stödet höjdes fr. o. m. reglerings-

året 1970/71 till 2 milj. kr. av medel inom fördelningsplanen och 2 milj. kr. av medel utanför denna. Den inhemska odlingen av vallfrö har stor betydelse ur bredskaressynpunkt. En fröodling med bättre anpassning till betingelserna i Sverige är även angelägen ur producentsynpunkt. Fortsatt stöd är av avgörande betydelse för möjligheterna att fullfölja den lovande utveckling som kommit igång på området. Det föreslås därför att hela stödkostnaden 4 milj. kr. bekostas av medel utanför fördelningsplanen.

Besparingen på 2 milj. kr. inom fördelningsplanen föreslås i stället bli utnyttjad för *stöd åt odlingen av konservärter och andra köksväxter*. Detta stöd har för regleringsåret 1973/74 fått lämnas av avgiftsmedel utanför fördelningsplanen genom en avräkning på de belopp som tillförts jordbruket vid tillämpningen av inflationsregeln.

Som har framgått av den tidigare redovisningen har utanför fördelningsplanen föreslagits 250 000 kr. för *stöd till biodlingen*.

Kostnaderna för nämnda ändamål utanför fördelningsplanen för regleringsåret 1974/75 uppgår till ca 14 milj. kr. Som jag tidigare anfört bör kostnaderna för dessa ändamål finansieras över rörlig kredit. Jordbruksnämnden har innevarande regleringsår disponerat en rörlig kredit på 120 milj. kr., av vilket belopp nämnden beräknas utnyttja ca 99 milj. kr. Jag har tidigare förordat att 20 milj. kr. för utbetalningar till Danmark, vilka bekostats från den rörliga krediten, slutligt skall finansieras över anslaget till prisreglerande åtgärder på jordbrukets område. Kostnader för ändamål utanför fördelningsplanen för regleringsåret 1973/74 bör, som jag tidigare anfört, tills vidare i avvaktan på att införselavgiftsmedel kan inflyta täckas av den rörliga krediten. Eftersom införselavgiftsmedel nästa regleringsår inte kan väntas inflyta i erforderlig omfattning förordar jag att jordbruksnämnden får disponera den nämnda rörliga krediten på 120 milj. kr. även för ändamål utanför fördelningsplanen för regleringsåret 1974/75.

Vad gäller ersättningen för prisstoppsförluster m. m. har jag räknat med ersättning för marknadsförda kvantiteter av inhemska vara. För att undvika icke önskvärda följder av prisstoppet för importen bör Kungl. Maj:t eller, efter Kungl. Maj:ts bestämmande, statens jordbruksnämnd få vidta åtgärder för att eliminera dessa även för andra berörda jordbruksprodukter än kött och fläsk. Detta kan bli aktuellt bl. a. i fråga om import av ost.

Vad gäller anslaget till bidrag till bokföringsverksamheten inom jordbruket för budgetåret 1974/75 biträder jag förslaget om att överföra den jordbruksekonomiska undersökningen från lantbruksstyrelsen till statistiska centralbyrån den 1 juli 1975. Jag har beräknat 240 000 kr. för statistiska centralbyråns kostnader för förberedelser inför överföringen av undersökningen.

Prisstöd till jordbruket i norra Sverige

Gällande bestämmelser

De grunder efter vilka prisstöd utgår till jordbruket i norra Sverige anges i kungörelsen (1971: 421) om prisstöd till vissa jordbruk. Syftet med prisstödet är att höja lönsamheten inom jordbruket i landets norra delar till en nivå som är jämförbar med den för det mellansvenska jordbruket.

Prisstöd utgår i form av pristillägg dels för mjölk som levereras till mejeri, dels för kött av nötkreatur, får eller svin som godkänns vid besiktning enligt lagen (1959: 99) om köttbesiktning m. m. Pristillägg för mjölk utgår med belopp som varierar mellan 3 öre och 16 öre per kg mjölk med 4 % fetthalt. För kött av nötkreatur och får varierar beloppen mellan 15 öre och 100 öre per kg. Pristillägg för fläsk utgår i de fyra nordligaste länen med 30 öre per kg utom i Västernorrlands län där stöd utgår med 20 öre per kg. Vidare erhåller de mjölkproducenter utanför stödområdet som vid utgången av juni 1971 bedrev jordbruk och som då erhöll extra mjölkpristillägg enligt äldre bestämmelser pristillägg med 3 öre per kg mjölk med 4 % fetthalt. Drygt 900 mjölkproducenter var vid nämnda tidpunkt berättigade till detta personliga pristillägg. Jordbruksnämnden och Kungl. Maj:t har senare beslutat om vissa ändringar i gränsdragningen mellan stödområdena för mjölk.

Pristilläggen utbetalas av statens jordbruksnämnd från anslaget Stöd till jordbruket i norra Sverige. Stöd har under budgetåren 1971/72 och 1972/73 utgått med totalt 64,4 resp. 64,3 milj. kr. Budgetåret 1972/73 utgick stöd till mjölk med 53,0 milj. kr., till nötkött med 9,9 milj. kr., till fårkött med 0,3 milj. kr. och till fläsk med 1,1 milj. kr.

Statens jordbruksnämnd

Produktionsutveckling

Jordbruksnämnden erinrar i sin promemoria om att dåvarande chefen för jordbruksdepartementet uttalade i prop. 1971: 74 att stödet till jordbruket i norra Sverige bl. a. borde syfta till att bryta den nedåtgående trenden i produktionsutvecklingen. På grund av den dominerande roll som vallodlingen spelar i jordbruket i norra Sverige bör därför i första hand utvecklingen av mjölkproduktionen samt ungnöts- och kalvslakten vara av intresse. Produktionsutvecklingen för mjölk och slaktdjur visar att det angivna syftet i stort sett får sägas ha uppnåtts.

Nämnden konstaterar att mjölkinvägningen inte ökat lika mycket i t. ex. Norrbottens läns inland, Västerbottens kustland, Medelpad och norra Hälsingland som i södra Sverige under budgetåret 1972/73 jämfört med år 1970 men att invägningen i Jämtland, Ångermanland och de sydligare delarna av stödområdet har ökat mer än riksgenomsnittet. Även

om andra faktorer som sysselsättningsituationen och de generella pris-
höjningarna på mjölk har inverkat positivt på mjölkproduktionen torde
de ökade mjölkpristilläggen ha medverkat till att hålla produktionen uppe
i norra Sverige.

Nötkreatursslakten har minskat mycket mindre i norra Sverige än i
landet i övrigt. Med hänsyn till utvecklingen av kostammen tyder detta
på att yngre djur, t. ex. spädkalvar, i viss utsträckning köps upp från
södra Sverige för slutuppfödning i norra Sverige. Detta bestyrks av upp-
gifter från slakteriorganisationen om livdjurshandeln.

Får- och lammköttproduktionen har minskat sedan budgetåret 1970/
71 såväl totalt i landet som inom stödområdet med undantag för stöd-
område 1, Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län, samt stödom-
råde 3, Hälsingland, där en viss ökning har inträffat under budgetåret
1972/73. Lönsamheten torde trots prisstödet ligga på en så låg nivå att
den hämmar investeringsviljan.

Produktionen av fläsk har ökat sedan prisstödet infördes. Denna pro-
duktion ligger dock fortfarande på en blygsam nivå i stödområdet. Det
kan emellertid nämnas att en viss etablering av större svingårdar har
ägt rum i Västerbottens län som under budgetåret 1972/73 svarade för
ca 72 % av fläskproduktionen i stödområdet för fläsk.

Lönsamhetsförhållanden

I 1971 års riksdagsbeslut spelade jämförelser av lönsamhetsförhållan-
dena vid olika typjordbruk i vissa områden i norra Sverige och två mel-
lansvenska områden en viktig roll. Dessa jämförelser har av lantbruks-
styrelsen förts fram till att avse förhållandena under år 1972. Lönsam-
hetsberäkningar har utförts för områden i anslutning till Piteå, Östersund,
Sundsvall och Sunne samt Falköping och Kumla.

Beslutet om prisstödet år 1971 beräknades resultera i att lönsamhets-
nivån för de fördelaktigaste typjordbruken i norra och mellersta Norr-
land i stort sett skulle lyftas upp till den nivå som de bästa mellansvenska
typjordbruken kunde uppnå. Detta innebar bl. a. att mjölkproducenter
genomgående kunde uppnå något bättre lönsamhet i Norrland än i de
mellansvenska områdena. Enligt den nya beräkningen synes lönsamhets-
förhållandena ha förskjutits något till de norrländska mjölkproducent-
ternas nackdel.

För att typjordbruken i Pite- och Östersundsområdena skall nå samma
lönsamhet som jordbruken i de mellansvenska områdena behöver mjölk-
pristillägget höjas med ca 3 öre per kg. I Sundsvalls- och Sunneområdena
nås samma lönsamhet vid en något större höjning av pristillägget.

De specialiserade kött- och fläskproducenterna i norra Sverige utom
Norrbotten har i huvudsak lika god lönsamhet som de i landets mel-
lersta delar. Fårproducenter når något sämre lönsamhet i norra än i
mellersta Sverige.

Förutom motionerna 1973: 774, 775, 776, 779, 806, 1385, 1404, 1406, 1417, 1426, 1427 och 1442 samt jordbruksutskottets betänkande 1973: 1 har jordbruksnämnden haft att ta ställning till framställningar från LRF, fyra av lantbrukarnas läns- eller provinsförbund samt sex mejeriföreningar.

Förslag

Den justering av stödnivån som jordbruksnämnden och lantbruksstyrelsen föreslår syftar i första hand till att bibehålla stödets realvärde. Att så sker får anses vara en av grundförutsättningarna för att jordbruksproduktionen i norra Sverige hålls uppe på en önskvärd nivå. I första hand torde en uppräknig av stödet motiveras av den ändring av penningvärdet och den allmänna utveckling av prisnivån inom jordbruket som har ägt rum sedan den nuvarande stödnivån fastställdes. Värdebeständigheten har också i riksdagsmotioner och av LRF anförts som ett motiv för en uppjustering av stödnivån.

Vid en bedömning av lönsamheten inom jordbruket i norra Sverige måste emellertid hänsyn tas till andra faktorer såsom skördeförhållanden, prisutveckling m. m. Vid lantbruksstyrelsens undersökning har dessa faktorer beaktats. Undersökningen lämnar en god vägledning för att bedöma lönsamheten i olika områden år 1972 och utvecklingen sedan år 1970 även om den är begränsad i fråga om antalet typområden och de framräknade uppgifterna inte får anses som exakta. Framför allt visar undersökningen en försämring av lönsamheten vid mjölkföretag inom stödområdet jämfört med mellersta Sverige.

Av följande sammanställning framgår förslaget till ändring av pristillägget för *mjolk*, räknat i öre per kg mjölk med 4 % fetthalt.

Område	Omfattning ¹	Nuvarande tillägg	Förslag
1	av Norrbottens län: Arjeplogs, Arvidsjaur, Gällivare, Jokkmokks, Kiruna, Pajala, Övertorneå och Övertorneå kommuner av Västerbottens län: Lycksele, Norsjö, Sorsele, Storumans, Vilhelmina och Åsele kommuner samt Jörns församling i Skellefteå kommun av Jämtlands län: Härjedalens kommun samt Frostvikens och Tåsjö församlingar i Strömsunds kommun av Gävleborgs län: den del av Ljusdals kommun som i norr avgränsas av Ljusnan, i söder av Ängraån och i väster av gränsen mot Jämtlands län	16	20

¹ Omfattningen av områdena anges enligt kommunindelningen den 1 januari 1974, vilket innebär att Bodums och Fjällsjö församlingar i Strömsunds kommun överförs från område 3 till område 2.

Område	Omfattning	Nuvarande tillägg	Förslag
2	av Norrbottens län: kommun som ej ingår i område 1 av Västerbottens län: kommun eller del av kommun som ej ingår i område 1 av Jämtlands län: kommun eller del av kommun som ej ingår i område 1 av Kopparbergs län: Idre och Särna församlingar i Älvdalens kommun	13	16
3	Västernorrlands län	9 resp. 13	15
4	av Gävleborgs län: Hudiksvalls och Nordanstigs kommuner samt Ljusdals kommun med undantag av den del som ingår i område 1	9	11,2
5	av Gävleborgs län: Bollnäs, Ockelbo, Ovanåkers och Söderhamns kommuner samt Hamrånge församling i Gävle kommun av Kopparbergs län: Gagnefs, Leksands, Malungs, Mora, Orsa, Rättviks och Vansbro kommuner samt Älvdalens kommun med undantag av de delar som ingår i område 2 av Värmlands län: Arvika, Eda, Hagfors, Torsby och Årjängs kommuner, Boda församling i Kils kommun, Gräsmarks och Lysviks församlingar i Sunne kommun samt Långscruds och Svanskogs församlingar i Säffle kommun	7	8,6
6	av Gävleborgs län: kommun eller del av kommun som ej ingår i område 1, 4 eller 5 av Kopparbergs län: kommun som ej ingår i område 2 eller 5 av Värmlands län: kommun eller del av kommun som ej ingår i område 5 av Örebro län: Degerfors, Hällefors, Karlskoga, Ljusnarsbergs och Nora kommuner samt Guldsmedshyttans, Lindesbergs och Ramsbergs församlingar i Lindesbergs kommun av Älvsborgs län: Bengtsfors, Dals-Eds och Åmåls kommuner.	3	3,6

Västernorrlands län föreslås således bilda ett enhetligt område vilket får anses värdefullt med hänsyn till jordbrukets strukturförhållanden inom området. Den kraftiga uppräknings av stödet som föreslås för södra delen av länet motiveras av den relativt låga lönsamheten enligt typkalkylerna och den svaga produktionsutvecklingen.

Då syftet med prisstödet i första hand är att stimulera jordbruket i nordligaste Sverige bör några andra stora förskjutningar i den nuvarande gränsdragningen inte ske. Längre söderut är också möjligheterna till alternativa driftsformer och andra sysselsättningar större. Därtill kommer att produktionsutvecklingen i stort sett varit bättre i dessa delar. Förslaget innebär vissa mindre ändringar i gränsdragningen mellan stödområdena i Västerbottens och Värmlands län.

De personliga pristilläggen till mjölkleverantörer utanför stödområdet

med 3 öre per kg mjölk bör betraktas som ett avvecklingsstöd. Därför bör stödområdet inte utökas till att omfatta vare sig helt eller delvis de områden där personliga tillägg utgår. Någon uppräknings av de personliga pristilläggen bör inte heller äga rum bl. a. därför att detta skulle öka differensen till nytillträdande leverantörer i dessa områden.

För kött föreslås följande pristillägg, öre per kg:

Område	Omfattning	Kött av nötkreatur		Fårkött	
		Nuvarande tillägg	Förslag	Nuvarande tillägg	Förslag
1	Norrbottens, Västerbottens och Jämtlands län	100	120	100	120
2	Västernorrlands län	75	90	75	100
3	Av Gävleborgs län: Hälsingland	40	50	40	50
4	Gävleborgs län i övrigt samt Kopparbergs och Värmlands län	15	20	15	20

Pristillägg för fläsk bör utgå med oförändrade belopp i område 1 och 2, dvs. med 30 öre resp. 20 öre per kg. I område 3, som i dag saknar pristöd till fläsk, bör pristillägg utgå med 10 öre per kg.

Förslaget innebär att jordbruket i de fyra nordligaste länen kan nå i stort sett samma lönsamhet som jordbruket i mellersta Sverige. Att i övriga delar av stödområdet helt utjämna den kalkylmässiga differensen i arbetsersättning i förhållande till mellersta Sverige skulle kräva betydande höjningar av stödet. Detta gäller enligt lantbruksstyrelsens beräkningar för mjölkproducenter i Värmland men detta torde gälla även i övriga områden söder om de fyra nordligaste länen.

Någon utvidgning av prisstödet till nya produkter bör inte ske nu utan stödet bör liksom hittills koncentreras till de produkter som har den största betydelsen i området. Nämnden kan därför inte tillstyrka LRF:s förslag om slaktbidrag för fjäderfä. Om det skulle anses angeläget att uppehålla driften vid fjäderfäslakteriet i Örnköldsvik synes detta böra ske på annat sätt än genom slaktbidrag.

Remissyttrandena

Nästan alla remissinstanser föreslår vissa ändringar i statens jordbruksnämnds förslag i fråga om stödnivåer och gränser för stödområden. Ändringarna motiveras av regionalpolitiska skäl, beredskapsskäl, miljövårdsskäl, sociala skäl, de naturliga förutsättningarna för jordbruk, lönsamhets- och strukturförhållandena inom jordbruket, produktionsutvecklingen inom jordbruket, möjligheterna till alternativa driftsformer

inom jordbruket och sysselsättning inom andra näringar, ökningarna av de redan höga transportkostnaderna i norra Sverige samt problemen med de personliga pristilläggen.

Länsstyrelsen i Norrbottens län anser att det är nödvändigt att pristillägget för mjölk ökar betydligt mer än 4 öre per kg i Norrbottens läns inland.

Länsstyrelsen i Västerbottens län föreslår att också Kalvträsk församling i Skellefteå kommun och Åmselc församling i Vindelns kommun förs över till område 1 vad gäller pristillägg för mjölk. Länsstyrelsen anser vidare att en uppräknig av fläskpristillägget borde övervägas ytterligare. Det bör vara möjligt att därvid begränsa antalet och storleken av nya företag i samband med prövningen av statligt finansieringsstöd.

Länsstyrelsen i Jämtlands län anser att Klövsjö och Storsjö församlingar i Bergs kommun, Hotagens församling i Krokoms kommun samt Kalls och Åre församlingar i Åre kommun bör föras över till område 1 vad gäller pristillägg för mjölk.

Länsstyrelsen i Västernorrlands län föreslår att pristillägget i länet höjs till 110 öre per kg för nöt- och fårkött och till 25 öre per kg för fläsk.

Länsstyrelsen i Gävleborgs län beklagar att de kalkyler som jordbruksnämnden har låtit utföra för att belysa lönsamhetsförhållandena inte omfattar några typområden i länet. Lantbruksnämnden har därför gjort jämförande kalkyler med samma teknik för ett område i vart och ett av de tre huvudsakliga stödområden som länet är indelat i vad gäller mjölkpristillägget. Med stöd av bl. a. dessa kalkyler föreslår länsstyrelsen beträffande mjölkpristillägget att norra Hälsingland sammanslås med Västernorrlands län och att den del av Gävleborgs län som ingår i det föreslagna området 6 får bilda ett eget område med ett pristillägg på 5 öre per kg. Vidare föreslås att norra Hälsingland förs till område 2 vad gäller pristilläggen för kött och fläsk samt att Gästrikland får ett tillägg för fläsk på 10 öre per kg.

Länsstyrelsen i Kopparbergs län föreslår att en översyn görs av gränserna för stödområdena i mellersta och norra delarna av Kopparbergs och Värmlands län i syfte att höja prisstödet till mjölk och kött. Även i Kopparbergs län bör statligt pristillägg utgå för fläsk.

Länsstyrelsen i Värmlands län framhåller att produktions- och sysselsättningsförhållandena i Torsby kommun kan motivera ett högre mjölkpristillägg. En ändring av områdesindelningen kan behöva aktualiseras före nästa översyn av prisstödet om tre år.

Länsstyrelsen i Älvsborgs län anser att stödområdet för mjölk bör utvidgas att omfatta hela Färgelanda kommun. F. n. erhåller ca 130 leveantörer i norra delen av kommunen personligt pristillägg.

Länsstyrelsen i Örebro län instämmer i lantbruksnämndens yttrande.

Lantbruksnämnden anser att stödområdet för mjölk bör utvidgas till att omfatta Laxå kommun. Dessutom bör det utvidgade stödområdet inom länet erhålla pristillägg för kött motsvarande det stöd som utgår i område 4. Lantbruksnämnden framhåller vidare att pristödet bör indexregleras. Nämnden anser att tillämpningsföreskrifterna för det personliga pristillägget till mjölkproducenter utanför stödområdet bör ses över så att tillägget kan avvecklas successivt.

Länsstyrelsen i Västmanlands län föreslår i första hand att de delar av länet som erhöll extra mjölkpristillägg enligt äldre bestämmelser får ingå i område 6. Därutöver föreslår länsstyrelsen att till samma område förs de övriga delar av länets skogsbygd som tillhör den region av vilken delarna i Gävleborgs och Kopparbergs län ingår i stödområdet.

Länsstyrelsen i Uppsala län anser att Älvkarleby kommun samt Hållnäs, Västlands och Österlövsta församlingar i Tierps kommun bör ingå i stödområdet för mjölk.

LRF vidhåller som minimikrav att mjölkpristillägget räknas upp med 30 % och att pristilläggen för kött och fläsk höjs i enlighet med de förslag som *LRF* förut har framfört till jordbruksnämnden. De ökade kostnaderna till följd av områdesändringar skall läggas ovanpå detta. I fråga om mjölkpristillägget innebär *LRF*'s förslag höjningar av jordbruksnämndens förslag i resp. område till närmast högre helt öre per kg mjölk. I fråga om pristillägget för kött innebär förslaget höjningar med 15 öre per kg i område 1, 10 öre per kg i område 2 och 5 öre per kg i område 3 utöver jordbruksnämndens förslag. För fläsk föreslår *LRF* höjningar med 5 öre per kg i områdena 1 och 2. Under perioder med starkt inflationistisk utveckling bör en översyn av stödet ske med tätare mellanrum än tre år. Att därvid enbart bygga på en indexmässigt mätt kostnadsutveckling är enligt *LRF*'s uppfattning inte tillräckligt.

Till det föreslagna stödområdet 3 för mjölkpristillägg som omfattar Västernorrlands län bör enligt *LRF*'s mening även hänföras de norra och nordvästra delarna av Hälsingland och angränsande delar av Dalarna. *LRF* står vidare fast vid sin hemställan att jordbruksnämnden bör bemyndigas ompröva sydgränsen för stödområdet för mjölk. Stödområdet bör utökas till att omfatta samtliga områden där personligt stöd utgår. Av yttranden från berörda länsförbund framgår att systemet med personligt stöd verkar konserverande på strukturen inom jordbruket och försvårar generationsskiftena.

Anslagsframställning för budgetåret 1974/75**C 5. Stöd till jordbruket i norra Sverige**

1972/73 Utgift	64 623 965
1973/74 Anslag	74 000 000
1974/75 Förslag	89 000 000

Statens jordbruksnämnd disponerar anslaget dels för pristillägg till jordbruket i norra Sverige, f. n. enligt kungörelsen (1971: 421) om pristöd till vissa jordbruk, dels för pristillägg enligt kungörelsen (1973: 508) om pristöd till rennäringen. Från anslaget disponerar vidare lantbruksstyrelsen högst 20 000 kr. för sortprovning av växtslag som är speciellt lämpade för norra Sverige.

Statens jordbruksnämnd

Vid oförändrade grunder för stödet till jordbruket i norra Sverige beräknar nämnden behovet för budgetåret 1974/75 till 72 milj. kr., varav 1,5 milj. kr. för prisstöd till rennäringen.

De föreslagna ändringarna av stödnivåer och av gränserna för stödområdena beräknas med nuvarande produktion öka kostnaderna för stödet med 16,2 milj. kr. per år, varav 13,9 milj. kr. för mjölk och 2,3 milj. kr. för kött och fläsk.

Departementschefen

Sedan länge har särskilt stöd lämnats till jordbruket i norra Sverige. Genom beslut av 1971 års riksdag förstärktes prisstödet till mjölkproduktionen där och prisstödet utvidgades till nya produkter, något som ökade valmöjligheterna i det norrländska jordbruket. Stödet syftade till att bryta den nedåtgående trenden i produktionsutvecklingen i jordbruket i norra Sverige. Jordbruket skulle bestå och intensifieras i de områden som har för landsdelen goda förutsättningar för jordbruk. Rationell jordbruksproduktion skulle i norra Sverige liksom i landet i övrigt ge sina utövare en med andra yrkesutövare likvärdig standard.

Större justeringar av prisstödet skulle tas upp i den översyn av stödet som skulle ske vart tredje år. Statens jordbruksnämnd har efter en sådan översyn av stödet i samråd med lantbruksstyrelsen föreslagit vissa ändringar i prisstödet fr. o. m. den 1 juli i år. Förslaget har remissbehandlats.

Gjorda undersökningar visar att syftet med stödet, nämligen att bryta den nedåtgående trenden i produktionsutvecklingen, i stort sett kan sägas ha uppnåtts. Däremot tyder beräkningar som gjorts inför översynen på att lönsamhetsförhållandena för mjölkproduktionen i norra Sverige har

utvecklats något mindre gynnsamt än i det mellansvenska jordbruket. Lönsamheten för kött- och fläskproducenter är i huvudsak lika god i norra som i mellersta Sverige medan fårköttproducenter når något sämre lönsamhet i norra Sverige.

Jordbruksnämnden har föreslagit vissa ändringar av stödnivåer och gränser för stödområdena. Som framgår av min redogörelse för remissyttrandena har en hel del önskemål förts fram om ytterligare justeringar av områdesindelning och stödnivåer. För egen del finner jag nämndens förslag i huvudsak väl avvägt. Jag vill dessutom erinra om att 1972 års jordbruksutredning efter begäran från riksdagen fått i uppdrag att ta upp frågan om ett utökat regionalpolitiskt jordbruksstöd. Jag vill emellertid föreslå i fråga om mjölkpristilläggen att norra Hälsingland, område 4 i jordbruksnämndens förslag, sammanförs med Västernorrlands län, område 3. De kalkyler som har gjorts av lantbruksnämnden i Gävleborgs län tyder på att förhållandena i de två områdena är ungefär likvärdiga.

Jag föreslår således att pristillägg för mjölk med 4 % fetthalt skall utgå med 20 öre per kg i nämndens område 1, med 16 öre per kg i område 2, med 15 öre per kg i Västernorrlands län, Hudiksvalls och Nordanstigs kommuner samt Ljusdals kommun med undantag av den del som ingår i område 1 samt med 8,6 resp. 3,6 öre per kg i de två övriga områdena. Jag föreslår att de jordbrukare utanför stödområdet som erhöll extra mjölkpristillägg enligt äldre bestämmelser får behålla sitt personliga prisstöd med 3 öre per kg mjölk. Stödet bör emellertid upphöra vid utgången av det kalenderår brukaren fyller 67 år. Detta stöd bör fr. o. m. den 1 juli 1974 inte utgå till juridiska personer.

Jag föreslår vidare i enlighet med nämndens förslag att pristillägget för kött höjs med 20 öre per kg i Norrbottens, Västerbottens och Jämtlands län, med 15 öre per kg i Västernorrlands län, med 10 öre per kg i Hälsingland och med 5 öre per kg i Gävleborgs län i övrigt samt Kopparbergs och Värmlands län. Pristillägget för fårkött bör höjas med ytterligare 10 öre per kg i Västernorrlands län. Pristillägg för fläsk bör utgå med 10 öre per kg i Hälsingland.

Som har framgått av statens jordbruksnämnds redovisning av produktionsutvecklingen har mjölkinkvägningen inom det aktuella stödområdet från år 1970 till budgetåret 1972/73 ökat med 3,3 % jämfört med 2,8 % för hela landet. Sedan budgetåret 1969/70 har det statliga prisstödet per mjölkleverantör inom stödområdet för enbart mjölk mer än fördubblats och utgjorde budgetåret 1972/73 ca 2 500 kr. Den mjölkproduktion för vilken mjölkpristillägg utgår utgör en betydande del av landets mjölkproduktion. Sålunda svarar stödområdet f. n. för ca 20 % av mjölkproduktionen. De av mig nu förordade uppräkningsarna av pristilläggen över budgeten innebär att ytterligare ca 14 milj. kr. tillförs mjölkproducenterna inom detta område för att motverka den något

mindre gynnsamma utvecklingen av lönsamheten vid mjölkföretag inom stödområdet jämfört med mellersta Sverige som jordbruksnämnden redovisar. I förslaget till reglering av priserna på jordbruksprodukter tillförs mjölkproduktionen ytterligare ca 288 milj. kr., varav uppskattningsvis ytterligare 56 milj. kr. kommer mjölkproducenterna inom stödområdet till del. Härutöver innehåller uppgörelsen ett särskilt stöd till de mindre mjölkproducenterna. Av detta stöd beräknas en stor del, uppskattningsvis ca 30 milj. kr., tillfalla jordbruket i norra Sverige. Sammantaget skulle detta innebära en betydande inkomstförstärkning för jordbruket inom detta område. Jag ämnar uppdra åt 1972 års jordbruksutredning att i samband med den förutsättningslösa översynen av rationaliseringsstödet som riksdagen har hemställt om pröva grunderna för utformningen av det framtida norrlandsstödet.

Med de öknings av stödet som jag förordat i det föregående kan kostnaderna för stödet beräknas öka med ca 17 milj. kr. till 89 milj. kr.

Hemställan

Under åberopande av det anförda hemställer jag att Kungl. Maj:t

dels föreslår riksdagen att antaga förslagen till

1. lag om ändring i förordningen (1967: 340) med vissa bestämmelser om prisreglering på jordbrukets område,

2. förordning om ändring i tulltaxan (1971: 920),

dels föreslår riksdagen att

3. godkänna de av mig förordade grunderna för reglering av priser m. m. på vissa jordbruksprodukter för tiden den 1 juli 1974—den 30 juni 1977,

4. godkänna de av mig förordade grunderna för reglering av socker-
näringen för tiden den 1 juli 1974—den 30 juni 1976,

5. medge att Kungl. Maj:t eller, efter Kungl. Maj:ts bestämmande, statens jordbruksnämnd får vidta de åtgärder som behövs för att genomföra prisregleringen under regleringsåret 1974/75,

6. godkänna vad jag förordat i fråga om användningen av införselavgiftsmedel, som inflyter eller har inflytt under regleringsåret 1974/75 eller tidigare regleringsår, och av andra i samband med jordbruksregleringen under samman regleringsår inflyttna eller inflytande avgiftsmedel,

7. medge att kostnaden till följd av uppgörelsen år 1969 för att trygga driften vid sockerbruket i Mörbylånga får betalas från förslagsanslaget Prisreglerande åtgärder på jordbrukets område för år 1973/74,

8. medge att återbetalningstiden för 25 milj. kr. av den rörliga kredit på högst 40 milj. kr. för prisreglering av socker-
näringen som år 1969 ställdes till statens jordbruksnämnds förfogande i riksgäldskontoret får förlängas till den 30 december 1974,

9. medge att den rörliga kredit på högst 120 milj. kr. som år 1973 ställdes till statens jordbruksnämnds förfogande i riksgäldskontoret för ändamål utanför fördelningsplanen för införselavgiftsmedel för regleringsåret 1973/74 får användas även för ändamål utanför fördelningsplanen för införselavgiftsmedel för regleringsåret 1974/75,

10. medge att kostnaderna för restitutionen av införselavgifter för styckade köttvaror under regleringsåret 1973/74 och tidigare nämnda utbetalningar till Danmark får täckas av medel från förslagsanslaget Prisreglerande åtgärder på jordbrukets område för budgetåret 1973/74,

11. godkänna vad jag förordat i fråga om prisutjämning för äggalbumin och kärnbindemedel,

12. godkänna vad jag förordat i fråga om stöd till biodlingen,

13. godkänna vad jag förordat i fråga om tullfrihet vid import av äggalbumin från u-länderna,

14. godkänna vad jag förordat i fråga om importen av äggalbumin från EFTA-länderna,

15. godkänna vad jag förordat i fråga om ökat prisstöd till jordbruket i norra Sverige,

16. till *Prisreglerande åtgärder på jordbrukets område* för budgetåret 1974/75 under nionde huvudtiteln anvisa ett förslagsanslag av 2 125 000 000 kr.,

17. till *Stöd till jordbruket i norra Sverige* för budgetåret 1974/75 under nionde huvudtiteln anvisa ett förslagsanslag av 89 000 000 kr.,

18. till *Bidrag till hokföringsverksamheten inom jordbruket* för budgetåret 1974/75 under nionde huvudtiteln anvisa ett reservationsanslag av 1 218 000 kr.

Med bifall till vad föredraganden sålunda med instämmande av statsrådets övriga ledamöter hemställt förordnar Hans Maj:t Konungen att till riksdagen skall avlätas proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

Britta Gyllensten

